

ئەم کۆرسە کوردنیت ئامادەی کردوە

http://www.ekurd.net

فێربوون و کارکردن لە سەر ئینتەرنێت

بەشی یەکەم 2003

لێگەرانی ئینتەرنێت – چاوپێخشاندن

ئینتەرنێت چیە ؟

ئینتەرنێت بریتیە لە کۆمەڵێك کۆمپیوتەر و تۆري جیهاني. بنەرەتي ئینتەرنێت
دەگەرێتەوە بۆ برۆژەیەکي بەرگری ئەمەریکا بە ناوي ئاربا نێت .
(برۆژەی ئاژانسی تۆری تۆژینەوی زانستی پێشکەوتو ARPANET) کە لە ساڵي 1969 دامەزراوە.

ساڵیپار 2003
تەمەني ئیمەیل
گەیشتە 32 ساڵ

لە ساڵی 1983 ئینتەرنێت وەك ئینتەرنێتی ئێستا داهێنرا , بەڵاّم بە شێوەیەکي
تایبەت لە زانکۆ و کۆلیژی وڵاّتە یەگرتوەکانی ئەمەریکا بەکار دە هێنرا .
لەوکاتە وە گەلێتی بەشێوەێکی خێرا بلاّوبۆوە. لە نیوەی ساڵەکانی 1990 دا
ئینتەرنێت لە جیهان دا ملیۆنەها کۆمپیوتەری بەیەکەوە بەست.

ئێستا ئینتەرنێت بە بەشێوەێکی ئاسایي لە مالاٌندا بەکاردێت. ئەو زانیاریانەی کە تێیدایە زۆر چروپر و بەربلاوون ,
هەر لە بواری فیربوون و پەروەردە وە تا کرینی رۆژەپشوی هەرزان یان ئوتۆمبیل.

بێوەیي (سەلامەتی) لە بەکارهێنانی کۆمپیوتەردا

کۆمپیوتەر بەستراوە بە کارەباوە. جولاٌندی وایەرەکەی کە بەستراوە بە بەشي
دوواوەی قەدەغەیە, یان پەنجە بردن بۆ ناو کونەکانی مەترسی کارەبا لێدانی هیە.

نان و ئاو خواردن لە پەنا کۆمپیوتەردا هەمووکاتێك پێویسی بە ئاگاداری هەیە. رژاندنی هەمو شلەمەنیەك بەسەر
دوگمەکانی پیتلێدەر (کیبۆرد) یان بەسەر   مۆنیتەرەکەدا (پەخشینەر), دەتوانیٚ زیانێکی هەتەر بە کۆمپیوتەرەکە
بێنێت و شۆرتی کارەبایي دروست بکات لەناو رژێمەکەدا. کەوتنی بەشی خواردەمەنی بۆ سەر و ناو دوگمەی پیتلێدەر
(کیبۆرد) لە کاریان دەخات.

لە بیرتبیٚ, بێوەیي (سەلامەتی) خۆت لەهەموو کاتێکدا لە پلەی یەکەم دایە .

ئینتەرنێت زانستێکی گران نییە, بەلاّم تەکنۆلۆجیایێکی نوێیە و بیٚ خەوشیش نیە, بەلاّم بە ئارام بە, لەگەلٚ کاتدا
تۆش دەبیت بە لێگەرێکی لێهاتوو.

پێویسنی بۆ پەیوەندی بوون بە ئینتەرنێتەوە :

- کۆمپیوتەر – زۆربەی بەکارهێنەر ئەم جۆرە بەکار دەهێنێت– هەمیشە خەڵك هەیە تەلەفونی موبایل ,تەلەفزیۆنی دیجیتال, یان جۆرە کۆمپیوتەری مۆبایل بەکار دەهێنن وەك ڕێکایەك بۆ پەیوەندی بوون بە ئینتەرنێتەوە.

- مۆدێم – پەیوەندیت ئەکات بە ئینتەرنێتەوە یان بە کۆمپیوتەری ترەوە لە جیهاندا.
- بەخشەری پەیوەندی ئینتەرنێت
- سۆفت وێر – پرۆگرام – زۆرترین بەکارهاتوو (ئینتەرنێت ئێکسپلۆرەر – گەرێدە و نێتسکەپ ناڤیکەیتەرەرە)

Modem مۆدێم چییە ؟

مۆدێم پێویستە بۆ پەیوەندیت بە ئینتەرنێتەوە, بەستراوە بە خەتی تەلەفونەکەتەوە وە بە کۆمپیوتەرەکەتەوە. گەشاندەوەی مۆدێم هاتە کایەوە وەك دروستکردنی کۆمپیوتەر کە لە خەڵك بچێت بە گۆرینی دەیتا (بیانات) بۆ شێوەی دەنگی ئەلەکترونی. مۆدێم دەیتا (بیانات) وەردەگرێ وە دەیکا بە دەنگی و دەینێرێ بە خەتی تەلەفونەکەدا, مۆدێمی دووەم کوبەستراوە بە کۆتایی خەتەمەوە ئەو دەنگە وەرئەگرێت و دەیکاتەوە بە دەیتا (بیانات).

بەخشەری پەیوەندی ئینتەرنێت ISP (Internet Service Provider)

ISP کۆمپانیایەکە کە خەڵك پەیوەندی دەکات بە ئینتەرنێتەوە. ئەم کۆمپانیانە یان کۆمپانیای جیهانین یەگرتون یان کۆمپانیای خۆماڵین. ئەم **ISP** کۆمپانیانە پرۆگرامی (سۆفت وێر) پێوستان دەداتێ لەگەڵ ووشەی نهێنیدا password و چەند ژمارەی تەلەفون بۆ ئەوەی مۆدێمەکەتان داوای بکات و پەیوەندی ببەستێ بە ئینتەرنێتەوە. ئەم **ISP** کۆمپانیانە خەتی تەلەفونیشیان تەرخان کردوە بۆ یارمەتی و پشتگیری.

هەندێ کۆمپانیای **ISP** پارە وەردەگرێت هەقی پەیوەندیکردن بە ئینتەرنێتەوە, وە هەندێکیان وەری ناگرێت, ئەمە لەگەڵ هەقی پەیوەندیکردن بە تەلەفون. ئێستا هەندێ کۆمپانیای **ISP** مانگانە پارە وەردەگرێت هەقی پەیوەندیکردن بە ئینتەرنێتەوە بەلاّم پەیوەندی تەلەفون بەخۆراییە.

هەندێ تەکنۆلۆجیا

زمانی HTML HyperText Markup Language

زمانێکە بەکاردێت لە گەشەپێدان و دروستکردنی لاپەڕەی ئینتەرنێت (وێب). ئەم زمانە دیەلێت وێنە و نوسراو تێکەڵ بکرێت بۆ دروستکردنی لاپەڕەی وێب, وە گرنگترین رەوشتی, دەیەلێت لاپەڕەکان بە یەکەوە زنجیرەبکەیت **links** لینکس.

ناونیشان URL - Information Resource Locator

بەم ڕێگایە شوێنی لاپەڕەی ئینتەرنێت(وێب) ناونیشان کراوە (ناونیشانی شوێنی وێب)

وێب WWW - World Wide Web - the web

بەشێکە لە ئینتەرنێت کە وێنە و نوسراو و دەنگ و ڤیدیۆ بەکاردێنێت وە دەیەلێت تێکەڵ بکرێن بۆ پێشکەش کردنی زانیاری لە هەمو بوارێك دا.

ماڵەوە – Home

یەکەم لاپەرەی وێبە (وێب سایت **Web site**) وە ئەو وێب سایتەیە کە ئاوتۆماتیکی دێتە سەر پیشاندەرەکەتان (browser) زۆربەی کات لاپەڕەی کۆمپانیای ISP یەکەتانە.

لاپەڕە Page — لاپەڕەی وێب بریتیە لە بەڵگەنامەی HTML یان وێب سایت.

هیپەرتێکست Hypertext — بەڵگەنامەیەکە کە **links** لینکسی تێدایە بۆ لاپەرەی تر, بەکاردێ لە لاپەرەی وێب دا **Web pages** و فایلی یارمەتیدا **help files**.

ئیشپێکردنی پرۆگرامی (سوفت وێری) پیشاندەر Browser — ئینتەرنێت ئێکسپلۆرەر

دوو ڕێ هەیە بۆ ئیشپێکردن بە ئێکسپلۆرەر. دەتوانن بچن سەر دوگمەی ستارت **Start** کە کەوتۆتە بەشی خواروی, لای چەپی شریتی ئیش **task bar**. دوگمەی پرۆگرامس **Programs** هەڵبژێرە, پاشان ئینتەرنێت ئێکسپلۆرەر **Internet Explorer** سەیری وێنەی خوارو بکە :

یان دووجار کرتەبکە double click بە دوگمەی چەپی مشکۆلەکەت mouse لەسەر ئایکنی icon ئینتەرنێت ئێکسپلۆرەر Internet Explorer لەسەر شاشەکەت (کە پێی‌دەڵێن دێسکتۆپ desktop).

زانیاری

کە پەیوەندی دەکەی بە ISP یەوە , ئینتەرنێت ئێکسپلۆرەرInternet Explorer دەتوانێ ئۆتۆماتیکی دەست بکات بە ئیش.

URL ناونیشانێکی بێ هاوتایە unique بۆ ئەو لاپەرانەی کە دەتەوێت ببینی.

URLs are just unique addresses of pages you wish to look at.

ناونیشانێکی URL

بێ هاوتایە

بۆ ئەو unique

لاپەرانەی کە

دەتەوێت ببینی

Uniform Resource Locator

هەڵبژاردنی لاپەرە بە بەکارهێنانی ناونیشان URL

ناونیشانی لاپەرەی ئینتەرنێت (وێب) زۆربەی‌کات بە www دەست پێدەکات, وە ناسراوە بە URL

کرتەیەك بکە لەسەر شریتی ناونیشان Address bar و ناونیشانی ئەو لاپەرەکە بنوسە کە دەتەوێ ببینی. هەر یەکێك لەم ناونیشانەی خوارو تاقی بکەرەوە یان ناونیشانێك بنوسە بە ئارەزوی خۆت.

- **www.bbc.co.uk**
- **www.itv.co.uk**
- **www.lastminute.com**
- **www.cadbury.co.uk**

ئامۆژگاری

کە یەکەم کرتە دەکەیت لەسەر شریتی ناونیشان address bar کشتی ناونیشانەکە دەبیٚ بە ڕەنگی شین. کەواتە پێویست ناکات ناونیشانە کۆنەکە بسرِیتەوە. هەر یەکسەر دەست پیٚ بکە بە نوسین , ناونیشانە کۆنەکە خۆی نامێنێت.

هەروەها دەست پیٚ بکە بە نوسین ناونیشانەکە بە www پرۆگرامی browser بۆ خۆی //:http بۆ زیا دەکات.

لەبیرت بێت, پەنجە بنیٚ بە لـ **Enter** بۆئەوەی بدبات بۆ لاپەڕەکە.

جووڵە Move لە نێوانی ئەو لاپەڕانەی کە دیدەنی مان کردوە

کە سەیری لاپەڕەیەکی وێب دەکەیت, لەوانەیە چەند ناونیشانێکی تر بەکاربهێنیت, بەلاٚم کە ئەو لاپەڕانە ئەو زانیارییەی تیا نەبو کە بەدوایا دەگەڕایت, ئەوکاتە دەتوانی بگەڕێتەوە بۆ لاپەڕەی پێشو یان پێش ئەویش, ئەم گڕانەوەیە ولاپەڕە هەلدانەوەیە دەتوانی بە بەکارهێنانی دوگمەی Back گەڕانەوە و دوگمەی Forward لەسەروی پرۆگرامی browser .

یەك کرتە لەسەر دوگمەی Back دەوگەڕێنێتەوە بۆ لاپەڕەی دووایی بینراو. کرتە لەسەر دوگمەی Back چەندجارێك, ئەوەندە جار دەوگەڕێنێتەوە بۆ لاپەڕەی پێشوتر. گەر زۆر زیا گەڕانەوە, کرتەیەك لەسەر دوگمەی Forward , گەر دوگمەکە و نوسینەکەی شێوەکەی زەق بو, واتا دەتوانی کرتەی لەسەر بکەیت.

جووڵە لە نێوانی لاپەڕەدا بە بەکارهێنانی لینکی Link ووشە و لینکی وێنە.

زۆربەی شوێنی وێب بریتیە لە چەند لاپەڕەیەك, نەخشەکێشی ئەم لاپەڕانە چەند جورێك ڕێگایان داناوە بۆ گەشتن پێیان. هەندیٚ وێب بریتیە لە یەك لاپەڕەی زور درێژ لەگەلٚ لینکسا **Link** بۆ بەشی جیاوازی لاپەڕەکە. هەندیٚ لینکس دائەنێن بۆ گەشتن بە وێب سایتی تر. هەرجۆرێك لەم ڕێگایانە

بەکاربێت, گەیشتن بە زانیاری هەرِ هەمیشە ڕەگیان هەیە.

ئەم لینکسانە **Links** ناسراون بە هیپەرلینکس **"Hyperlinks"** , دوو جور لینك **Link** هەیە– لینکی ووشە و لینکی وێنە.

لینەکی ووشە – ووشەن کە لینکت دەکەن بە لاپەڕەیەکی ترەوە یان بە بەشی جیاوازی لاپەڕەکە یان بە وێب سایتێکی ترەوە.

لینەکی وێنە – ئەمە وەك لینکی ووشەیە, بەلاّم لەجاتی ووشە و نوسراو, وێنە بەکاردەهێنێت.

زانیاری

کە مشکۆلەکە mouse دەجولێی بەسەر لاپەڕەدا, گەر شێوەی گۆڕا و لە تیرەوە بو بە دەست, ئەو ووشەیە یان وێنەیە یان بەشە لینکە بۆ لاپەڕەیەکی تر بە زانیاری تری تێدایە.

میوانی چەند وێب سایتێك بکە. بزانە دەتوانیت لینکی ووشە و وینە دیاری بکەیت کە نەخشەکێشی لاپەڕەکە بەکاری هێناوە. بیرت بیَ گەر وون بویت دوگمەی Back و Forward بەکار بێنیت بۆ جولاّنن لە نێوانی لاپەڕەکاندا.

دەرچون لە پرۆگرامی Browser پیشاندەر – Internet Explorer ئینتەرنێت ئێکسپلۆرەر

ئەگەر تەواو بوون لە ئیش بە ئینتەرنێت ئێکسپلۆرەر **Internet Explorer** کرتیەك بکەن لەسەر دوگمەی **X** لای گۆشەی ڕاستی سەرەوەی شاشەکەت **screen** بەمە دەرئەچیت لە پرۆگرامی **Browser** ئینتەرنێت ئێکسپلۆرەر **Internet Explorer** .

پەیوەندیت لەگەلّ **ISP** هەر دەمێنیّ. ئاساییانە نامەیەك دەردەکەوێت لەسەر شاشەکەت و لیَت دەپرسیّ گەر دەتوێت پەیوەندی دابخەیت. کرتەیەك بکە لەسەر **Yes**.

دەوگەڕێنێتەوە بۆ دێسکتۆپ **desktop** . کۆمپیوترەکەت دەتوانی بکوژێنیتەوە بە کرتەیەك بکە لە سەر دوگمەی ستارت **Start** دوایی دوگمەی شەتداون **Shut Down**.

ئامۆژگاری

هەموکاتێك باشترە گشتی پرۆگرامە کراوەکان دابخەن, وەك وۆرد **Word** ئیکسلّ **Excel**, وێنەکێشانَ**Paint** پێش کوژاندنەوەی کۆمپیوتەرەکەتان.

ئەم کاتژمێرە دەری دەخات کە نزیکەی چەنت وردگەو **minutes** پێویستە بۆ تەواوکردنی هەمو چالاکیەك. (خەمت نەبێ گەر زیاترت پێ چوو , هەموکەسێك جیاوازی هەیە لە هەنگاوی فێربوندا, بەئاسانی دەبێ بە رابەرێکی رەق.

چالاکی 1

40 mins
40 وردگە

لە کوتایی ئەم چالاکییەدا , زانیاریای کۆدەکەیتەوە دەربارەی جیً بەجێ کردنی ئەم بنچینانەی خوارەوە:

- 1.1.1 داگیستانی کۆمپیوتەرو ئیش پێکردن بە پرۆگرام و بیوەیی (سەلامەتی) لە بەکارهێنان و خزمەتی کۆمپیوتەردا **(Including 3.1.2)**
- 1.1.2 ئیش پێکردن بە پرۆگرامی پیشاندەر **Browser** – ئینتەرنێت ئێکسپلۆرەر
- 1.1.3 هەڵبژاردنی لاپەڕە بە بەکارهێنانی ناونیشان **URL**
- 1.1.4 جووڵە لە نێوانی لاپەڕانەی لاپەڕەکاندا
- 1.1.5 جووڵە لە نێوانی لاپەڕەی وێبدا بە بەکارهێنانی لینکی ووشە **link words**
- 1.1.6 جووڵە لە نێوانی لاپەڕەی وێبدا بە بەکارهێنانی لینکی وێنە **link pictures**
- 1.1.7 دەرچون لە پرۆگرام و گۆڕانەوەی کۆمپیوتەر بەشێوەیەکی ڕاست.

لەو چوارچێوەی خواروەدا, باسی بکە چۆن کۆمپیوتەر دادەگیستێنی. باسی سەلامەتی و ئاگاداریانەی کە دەیکەیت بکە, بەتایبەتی ئاگاداری کارەبا و نان و ئاو خواردن لە تەنیشت کۆمپیوتەردا.

بەڵگەی **1.1.1** و **3.1.2**

❑ باسی بکە لە خوارەوە چۆن ئینتەرنێت ئێکسپلۆرەر Internet Explorer دەخەیتە ئیش.

بەڵگەی **1.1.2**

❑ ئەم لیستەیەی خوارو بریتیە لە ناونیشانی چەند وێب سایت **URLs** . یەکێکیان هەڵبژێرە و تایپی بکە لەناو شریتی ناونیشان و برۆ بۆ وێب سایتەکەی.

- **www.bbc.co.uk**
- **www.lastminute.com**
- **www.argos.co.uk**
- **www.butlins.co.uk**
- **www.odeon.co.uk**

ئەوە ئەو لیستەیە نیە کە باسم ئەکرد!

❑ یەك لاپەڕە چاپ بکە. لە سەرەوی بنوسە بەڵگەی 1.1.2 , لاپەڕەکە کون بکە و بیخەرە ناو فایلەکت دوای ئەم لاپەڕەیە.

کە میوانی چەند لاپەڕی ئینتەرنێت کرد, دەشێ بگەڕێتەوە **back** بۆ لاپەڕەی پێشو یان بەرەو پێش **forward** بۆ لاپەڕەی دوایی کە لەسەری بویت.

❑ لەو چوارچێوەی خواروداْ باسی بکە چۆن دەتوانی بیکەیت بە بەکارهێنانی ئینتەرنێت ئیکسپلۆرەر **Internet Explorer**.

بەڵگەی **1.1.4** (ئەم ڕستانە تەواو بکە)

بۆ گەڕانەوە بۆ لاپەڕەی پێشو کرتەیەك **click** بکە لە سەر ....

....

بۆ چونە سەر لاپەڕەی دوایی کە لەسەری بویت کرتەیەك **click** بکە لە سەر ....

....

کە سەیری لاپەڕەیەکی وێب دەکەیت، دوو ڕێگا هەیە بۆچونەسەر لاپەڕەیەکی تر لەسەر هەمیشە وێب سایت.

❑ لەو چوارچێوەی خواروداْ بنوسە چەند جۆر لینکس **links** هەیە ؟

چالاکی 1.1.5

ئەمانە لینکس **link**. دەتوانی کرتەیەك **click** بکەیت لە سەری بۆ ڕۆیشتن بۆ لاپەڕەیەکی تر کە زانیاری زیای تێدایە

ئەمانە لینکس **link**. دەتوانی کرتەیەك **click** بکەیت لە سەری بۆ ڕۆیشتن بۆ لاپەڕەیەکی تر کە زانیاری زیای تێدایە

Halloween Costumes

Let the whole family dress-up as their favorite character. We have everything you need to create a fun Disney Halloween this holiday.

Featuring

- باسی بکە چۆن دەرئچیت لە پرۆگرامی ئینتەرنێت ئێکسپلۆرەر – Internet Explorer و کۆمپیوتەرەکە چۆن بەشێوەیەکی ڕاست دەکوژێنیتەوە.

بەڵگەی 1.1.7

لێگەرانی ئینتەرنێت – شوێن دیاری کردنی زانیاری

هەڵبژاردنی مەکینەی گەراندن

مەکینەی گەران Search Engine چیە ؟

ئینتەرنێت چەندها ملیۆن لاپەڕەی لەسەرە و هەمو ڕۆژێکیش لە زیابونایە. کواتە چۆن زانیاری دەدۆزیتەوە ؟

گەر ناونیشانی وێب سایتەکە دەزانیت, ئەوکاتە کێشەت نیە, ناونیشانەکە تایپ بکە لە ناو شریتی ناونیشان.

گەر ناونیشانی وێب سایتەکە نەزانی, یان نەزانی لە کویَ ئەو زانیاریەی کە بەدوایا دەگەڕیت نیشتەجیَ بووەن, ئەوکاتە دەتوانی مەکینەی گەران Search Engine بەکار بهێنیت.

مەکینەی جل شتنەکەتان شکاوە

- دەگەڕێت بۆ سەرباس, نمومە "کارسازی ئاو"
- یەکێك دەدۆزیتەوە لە نزیکی جۆتان
- دوای ئەوە دووبارە دەگەڕێت لە ناو ئەنجامی یەکەم گەڕاندنت بۆ ئەو جۆرە مەکینەی جل شتنەی کە هەتە

هەمو مەکینەی گرانێك search engine کاتالۆگی لاپەڕەکانی وێب تێدایە, لەبەر ئەوە هندیَ کات پێویستە زیا لە یەك مەکینەی گران بەکار بهێنیت, بەلاَم لە ئەنجامدا بە یەك مەکینەی گراندا ڕازی

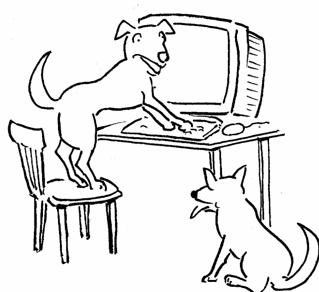
دەبێت و هەمیشە بەکاری دەهێنی. گشتی مەکینەی گەرانەکان search engine لاپەری یارمەتیان هەیە کە ئامۆژگاری و چۆنێتی گەراندنی تێدایە.

چەند نمونەیەکی مەکینەی گرانی search engine گەلی .

گووگڵ http://www.google.com
یاهوو **YAHOO** - http://uk.yahoo.com
ئەلْتاڤیستا **ALTA VISTA** – http://uk.altavista.com
لایکۆس **LYCOS** – http://www.lycos.com
ئیکسایت **EXCITE** – http://www.excite.com

مەکینەی گرانی لایکۆس ؟

مەکینەی گران جۆری تریشی هەیە, وەك نمونە **www.yell.co.uk** هەرچ کۆمپانیایێکی بەریتانیات بۆ دەدۆزێتەوە.

گەر پتەوێت پرسیار بکەیت ئەوکاتە مەکینەی گرانی وەك **www.ask.co.uk** دەیەلێت پرسیار بکەیت.

بەکارهێنانی مەکینەی گەران Search Engine بۆ دۆزینەوەی زانیاری

بەگشتی لەسەر لاپەڕەی مەکینەی گەران Search Engine چوارچێوەیەکی نوسینی box تێدایە دەتوانی ووشەی پێویستی تێدا بنوسیت بۆ دۆزینەوەی ئەوەی زانیاریەی بەدوایا دەگەرێت, دوای ئەوە دەست بنێ بە دوگمەی enter یان کرتەیەك بکە لەسەر ئەو دوگمەیەی کە لە تەنیشت چوارچێوەی نوسینەکەیە box بۆ ئەوەی گران دەست پێ بکات. مەکینەی گەرانەکە لە لاپەڕەکانی خۆیدا دەگەرێت و وەك ئەنجام لیستەیەکی links لینکس بۆ ئەو لاپەرانەی کە ووشەی keywords پێویستی تێدایە دروست دەکات وە دەیکات بە لاپەرەیەك. دەبێت لەو لاپەرەیەی ئەنجامەیا بگەرێت لە سەرەوە تا خواروی بۆ ئەو ئەنجامانەی کە بەدوایا دەگەرایت.

کە مەکینەی گەرانەکەت search engine ئەو زانیاریەی کە بەدوایدا دەگرایتی بۆ دۆزیتەوە (بە یارمەتی تۆ) ,ماوەتەوە لەسەرت لە لە لاپەرەی ئەنجامدا لە ناو ئەو لینکانەدا link بگەرێت. بەلاَم گەر بتەوێت ئەو ئەنجامانە بهێلیتەوە بۆ کاتی تر , دەتوانی ئەو لاپەریە بپارێزی save یان ناونیشانی لاپەرەی ئەنجام بپارێزی لە بەشی پەسەندا **Favorites** (ئەمە باس دەکرێت لە چالاکی داهاتودا, دروست کردنی دەفتەری ناونیشان**Bookmarks**).

- ❑ مەکینەی گەران بەکار بهێنە بۆ دۆزینەوەی وێب سایتی کۆلیچی شاری سەندەرلاند **the City of Sunderland College** web site

زانیاری

هەندێك نمونە و باسكردن دەربارەی مەكینەكانی گەران دەدۆزیتەوە لەسەر ئەم لاپەڕیە http://www.google.com

سەردانێكی چەند مەكینەی گەران پێشو بكە. سەرباسێك بنوسە كە دەتوێت بۆیبگەڕێت و سەیری ئەنجامەكان بكە. لەوانەیە ئەنجامێكی زۆر بدۆزیتەوە, جاری واهەیە سەدەها ئنجامە!. میواندارى هەندێكیان بكە كە بەلاتەوە بایەخن.

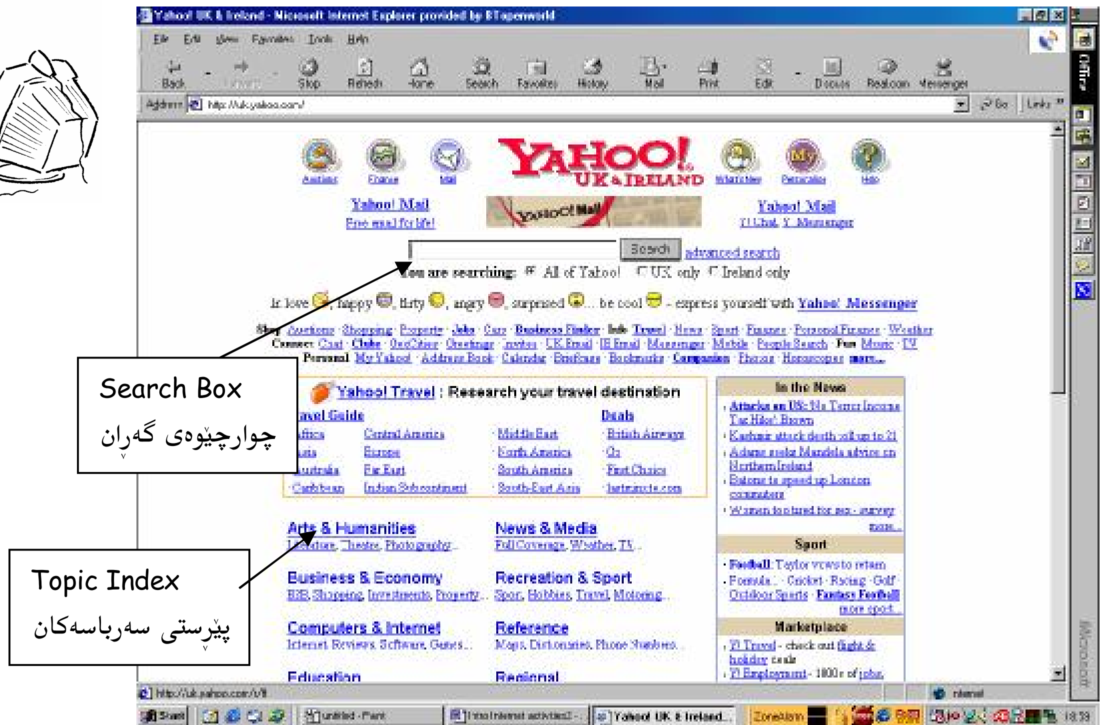
پێرستی سەرباسەکان Topic Index بەکاربهێنە بۆ دۆزینەوەی زانیاری

ئاساییانە، مەکینەی search engines گەڕان هەروەها دەیەڵێت بگەڕێت بۆ سەرباسێکی تایبەتی. لەجاتی ئەوەی بۆ گەڕاندن ووشە بنوسین، دەتوانیت کرتەیەك click بکەیت لەسەر سەرباسەکان **Topic** کە ئارەزومەندی زیاتری تێدایە لەسەر ئەو سەرباسە.

بایەخەکانت هەرچییێت، دەتوانی بەشداریان بکەیت لەسەر ئینتەرنێت.

- ❑ برۆ بۆ مەکینەی گەڕانی یاهو .YAHOO search engine (uk.yahoo.com)

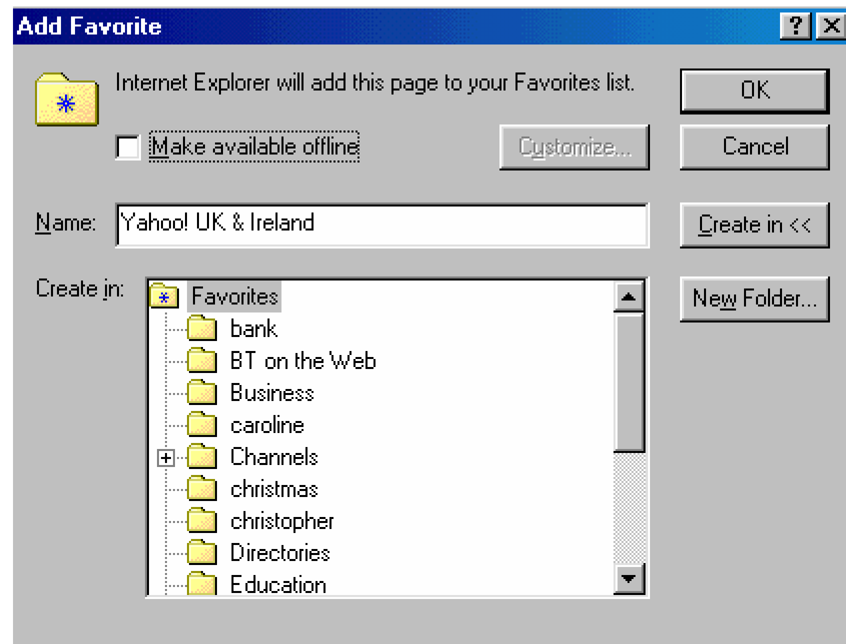
- ❑ کرتەیەك click بکە لەسەر سەرباسێك topic کە بایەخی بلاتەوە وبزانە بۆ کوێت دەگەیەنێ!

دروست کردنی دەفتەری ناونیشان Bookmarks بۆ ئەو لاپەڕانە و ناونیشانانەی کە میوانداریمان کردوە.

کە لاپەڕەیەکی وێبێ web page دۆزییەوە و بۆت دەرکەوت کە بەسوودە و دەتەوێ میوانداری بکەیتەوە، دەتوانی ناونیشانەکەی بپارێزی لە بەشی پەسەندا **Favorites** بۆ ئاسان کردنی دۆزینەوەی لە دوارۆژدا.

بۆ پاراستنی ناونیشانی وێب web address کرتەیەك click بکە لەسەر دوگمەی پەسەند (فەیڤرت) Favorites لەسەر شریتی ئامێرەکان toolbar لە سەرەوە, دوایی کرتەیەك بکە لەسەر دوگمەی **Add** لەو لیستەیەی کە بەردەبێتەوە.

ئەم پەنجەرەیە دەردەگەوێت :

خانەکان folders ناتوانن وەك یەکتربن, کەواتە خومت نەبێت.

❑ خانەیەك folder هەڵبژێرە بۆ پاراستنی ناونیشانی لاپەڕەکە و کرتەیەك click بکە لەسەر دوگمەی **OK**.

دەبێت مەکینەی گەرانی یاهو yahoo search engine ببینیت لە لای چەپی شاشەکە.

ئامۆژگاری

بۆ لابردنی بەنجەرەی window پەسەند Favorites لای چەپ, کرتەیەك بکە لەسەر Favorites کە لەسەر شریتی ئامێرەکانە toolbar . ئەمە یان لیستەکە لادەبات یان دەری دەخات.!

چەند لاپەڕەیەك سوودمەند بپارێزە لە دەفتەری ناونیشاندا Bookmarks کە لە دوارۆژدا پێتەوێت میوانداری بکەیتەوە بەخستنی بۆناو بەشی پەسەند Favorites. ئەمە رزگارت دەکات لە بیرکەوتنەوەی ناونیشانەکان, ئەو ناونیشانانە لەوانەیە زۆر درێژبن.

بەکارهێنانی دەفتەری ناونیشاندا Bookmarks بۆ بارکردن وسەیکردنی لاپەڕەکان.

ئێستا دەتەوێت ئەو لاپەڕەیە ببینیت کە پێشو پاراستبوت لە دەفتەری ناونیشاندا Bookmarks

- کرتەیەك Click بکە لەسەر بەشی پەسەند **Favorites** ئەمە گەر خۆی نەکرابۆوە. ئەو لاپەڕیە بدۆزەرەوە کە دەتەوێت بیکەیتەوە و دوو کرتە بکە لەسەر لینکی ووشەکە linked words. دەبێت ئێستا لاپەڕەکەت دەرکەوێت لە سەر شاشەکە screen

دوو کرتە بکە لەسەر لینك link بۆ کردنەوەی لاپەڕە

چالاکی 2

له کوتایی ئەم چالاکییەدا ، زانیاریای کۆدەکەیتەوە دەربارەی جیً بەجیً کردنی ئەم بنچینانەی خوارەوە:

30 وردگە

- 1.2.1 هەڵبژاردنی مەکینەی گەراندن
- 1.2.2 شوێن دیاری کردنی مەکینەی گەڕان
- 1.2.3 بەکارهێنانی مەکینەی گەڕان Search Engine بۆ دۆزینەوەی زانیاری
- 1.2.4 پێرستی سەرباسەکان Topic Index بەکاربهێنە بۆ دۆزینەوەی زانیاری
- 1.2.5 دروست کردنی دەفتەری ناونیشان Bookmarks بۆ ئەو لاپەڕانە و ناونیشانانەی کە میوانداریمان کردوە.
- 1.2.6 بەکارهێنانی دەفتەری ناونیشاندا Bookmarks بۆ بارکردن وسەیکردنی لاپەڕەکان.

بایەخەکانت هەرچیبێت، دەتوانی بەشداریان بکەیت لەسەر

گێڕانەوەی میکانیکێکی گەلی " لەوانەیە کێشی کۆمپیوتەر لە پاشەڕۆژدا لە 1,5 تەن زیاتر نەبێت"

لیستەی خوارو 3 سیناریۆی گەڕانەsearch scenarios .

- ❑ لە تەنیشت هەمو گەڕانێکەوەی خوارو بنوسە کام مەکینەی گەڕان search engine بەکاردەهێنیت.

بەڵگەی 1.2.1

مەکینەی گەڕان search engine: www.yell.co.uk, www.ask.co.uk, www.google.co.uk

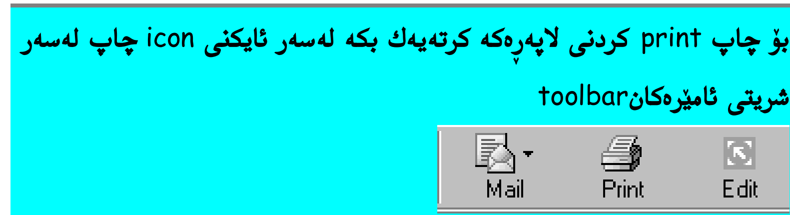
1. کارسازی ئاوت پێویستە. ______________________________

2. لەکوێ دەتوانم زانیاری بدۆزمەوە لە سەر رۆژەپشو holidays ؟ _____________

3. بۆ ئۆتۆمۆبیل بگەڕێ ________________________________

❑ شوێن دیاری کردنی مەکینەی گەڕان بکە, وەك نمونە lycos, google, yahoo وە چاپی لاپەڕەکە بکە.

زانیاری

❑ بەڵگەی 1.2.2 لە سەرەوەی بنوسە, لاپەڕەکە کون بکە و بیخەرە ناو فایلەکت دوای ئەم لاپەڕەیە

ئێستا بۆ سێ شتی دەگەڕێت بە بەکارهێنانی مەکینەی گەڕان.

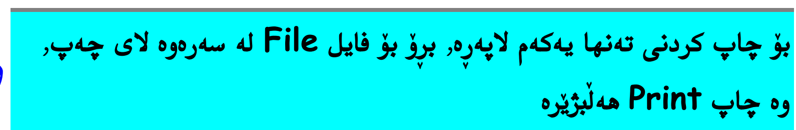
❑ شوێن دیاری کردنی مەکینەی گەڕانت کردوە. لە چوارچێوەی گەڕانا search box یەکێك لەم سەرباسانەی خوارو بنوسە یان سەرباسێکی خۆت بنوسە:

- **holiday**
- **sports car**
- **Asda**

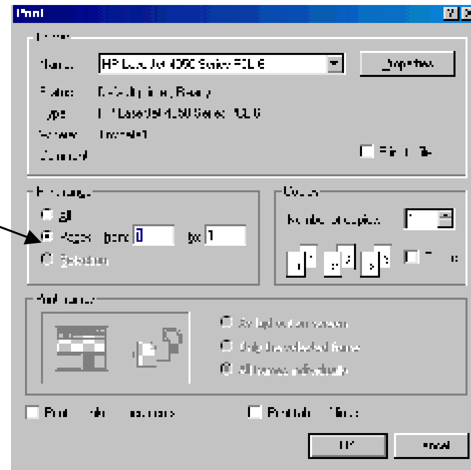
❑ کرتەیەك بکە لەسەر دوگمەی گەڕان **Search** یان دوگمەی گۆ **Go** .

❑ تەنها چاپی ئەنجامی یەکەم لاپەڕەی گەڕانەکەت search بکە.

زانیاری

ئەم ئارەزوو ویستە هەڵبژێرە و بنوسە **1 to 1**. ئەمە دڵنیات دەکات کە تەنها یەکەم لاپەڕە چاپ دەبیت.

- ❑ بەڵگەی 1.2.3 لەکەڵ ئەو سەرباسەی **topic** بۆی گەڕایت لە سەرەوە بنوسە, لاپەڕەکە کون بکە و بیخەرە ناو فایلەکت دوای ئەم لاپەڕەیە.
- ❑ مەکینەی گەڕان **search engine** بەکاربهێنە بۆ گەڕان بە دوای دوو سەرباسدا topics. جارێکی تر, چاپی ئەنجامی یەکەم لاپەڕەی گەڕانەکەت search بکە و بیخەرە ناو فایلێکەوە.لەبیرتبێت بەڵگەی 1.2.3 لە سەرەوەی بنوسە !.

ئێستا 3 ئەنجامی گەڕانت دەست دەکەوێت.

پێرستی سەرباسەکان Topic Index لە مەکینەکانی گەڕاندا

بایەخەکانت هەرچیبێت, دەتوانی بەشداریان بکەیت لەسەر ئینتەرنێت.

- ❑ ئێستا لاپەڕەی مەکینەی گەڕانی یاهو **Yahoo** search engine (uk.yahoo.com) باربکەرەوە

دەبینیت کە سەرباسی **topic** چیاواز دەردکەوێت لە ژێر چوارچێوەی گەڕان search box

- ❑ سەرباسێك topic هەڵبژێرە لە پێرستەدا **index** . لە چوارچێوە box خواردوا ئەو سەرباسە **topic** بنوسە کە بۆی چویت لەگەڵ ناونیشانی ئەو لاپەڕەیەی میوانداریت کرد لە هەمیشە سەرباسدا **topic**.

بەلگەی 1.2.4

Topic سەرباس	Web Page ناونیشانی لاپەڕەی وێب
Address	
....	....
....	....
....	....

- ❑ بە بەکارهێنانی دوگمەی **Back** چارێکی دی میوانداری ئەو لاپەڕانە بکەرەوە کە پێشتر لەسەری بویت یان یەکێك لەو ناونیشانانەی چالاکی پێشو بنوسە. 3 لاپەڕە بپارێزە بۆ ناو بەشی لیستەی پەسەند **Favorites**.

- ❑ باسی بکە چۆن 3 لاپەڕە دەپارێزیت لەگەل ناونیشانەکانی وێب.

بەلگەی 1.2.5

دەتوانی ناەنیشان لاپەڕە بپارێزیت بە

....

....

ئەو 3 لاپەڕەیەی ناونیشانەکەیم پاراست ئەمانەن

1.

2.

3.

- برۆ بۆ هەمویەکێك لەو لاپەڕانەی کە پاراستکراوە. لە چوارچێوەی خواروددا بنوسە چۆن دەتوانیت ئەو لاپەڕانە باربکەیت بە بەکارهێنانی بەشی پەسەند Favorite bookmark دەفتەری ناونیشان.

بەلگەی 1.2.6

بۆ بارکردنی ئەو لاپەڕانەی کە پاراستوتە من دەبێ bookmarked I

....

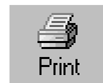
....

....

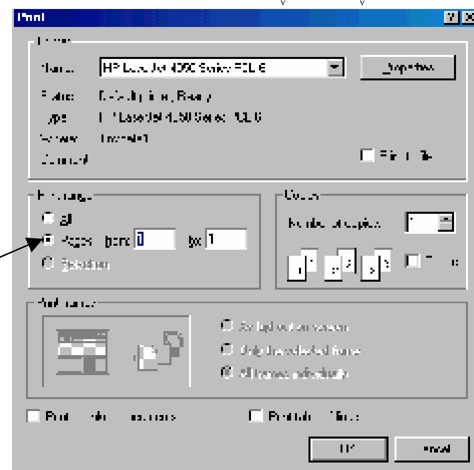
لێگەرانی ئینتەرنێت – پاراستن و چاپی زانیاری

چاپی لاپەڕەی وێب Web Pages

بۆ ئەوەی چاپی لاپەڕەی وێب بکەی دەتوانی کرتەیەك click بکەی لەسەر ئایکنی چاپ print icon لەسەر شریتی ئامێرەکان toolbar.

هەرچۆنێك بێت, گەر ویستت تەنها یەکەم لاپەڕە یان لاپەڕەیەکی تایبەت چاپ بکەیت لەباتی ئەوەی گشتی لاپەڕەکان, برۆ بۆ دوگمەی فایل **File** دوای ئەو دوگمەی چاپ **Print**

لاپەڕەی **1 to 1** هەڵبژێرە. ئەمە تەنها چاپی یەکەم لاپەرەی دەکات. یان دەتوانی ئەو لاپەڕەیە هەڵبژێریت کە دەتەوێت چاپی بکەیت.

پاراستنی لاپەڕەی وێب Web Pages بۆ سەر دیسكDisk

بۆ پاراستنی save لاپەڕە بۆ سەر هارد دیسك یان فلۆپی دیسك floppy disk , زۆر لە پاراستنی بەڵگەنامەی وۆرد Word document دەچێت.

فایل **File** هەڵبژێرە دواى ئەو پاراستن وەك **Save As**. بەمە پەنجەرەى خوارو دەكاتەوە:

درایڤێك drive هەڵبژێرە

دەتوانی ناوی فایلەکە بگۆڕیت

ئەم پەنجەرەیە **window** ئۆتۆماتیکی لاپەرەکە ئەپارێزێ **save** وەك لاپەرەی **html** (لاپەرەی وێب)، کرتەیەك بكە لەسەر **Save**

گەڕان بۆ نوسراو **text** لە ناو لاپەرەی وێبدا **Web Pages**

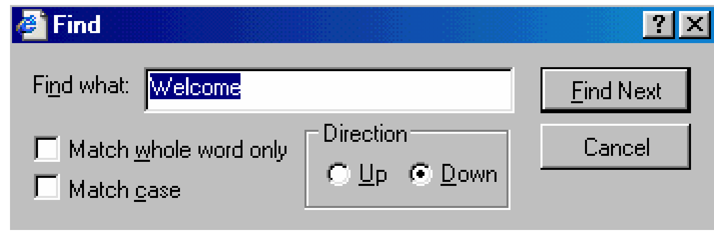
کاتی واهەیە وێب سایتەکە **web site** بریتیە لە زیا لە 20 لاپەرە. گەڕان بۆ ووشەیەك زۆر ئیشێکی قورسە و درێژە.

- ❑ لاپەرەیەك بار بكە و سەیربكە. ووشەیەکی وا ئامادە بکە کە دەزانی لە ناو لاپەرەکەدا هەڵدەکەوێت، ئەمەش بۆ تاقیکردنەوەی ئیشکردنی ڕژێمەکەیە.

- ❑ کرتەیەك بكە لەسەر **Edit** دواى ئەو دۆزینەوە **Find** هەڵبژێرە

پەنجەرەیەکی تازە دەردەکەوێت

- ❑ ئەو ووشەیە بنوسە کە دەتەوێ بۆی بگەڕێت و کرتەیەك بكە **click** لەسەر دوگمەی **Find Next**

دەتوانانی کرتە بکەیت لە سەر دوگمەی **Find Next** تا گەڕان بە هەمو لاپەڕەکانا تێپەڕبێت.

نوسراو ڕوونوس(کۆپی) **Copy** بکە

دەتوانی نوسراوی text لاپەڕەی وێب کۆپی copy بکەیت و بلکێنیت paste بۆ ناو پرۆگرامی وۆرد Word یان بۆ ناو هەر پرۆگرامێکی تر.

ئەمە یارمەتیەکی بەکارە, گەر نەتەوێت گشتی لاپەڕەکە بپارێزی save یان چاپ print بکەیت بەڵام پتەوێت بەشێکی بچکولەی برگەکە paragraph بەکاربهێنیت.

- ❑ لەو لاپەڕەیەی کە کردوتەوە, بەشێکی نوسراوە text هەڵبژێرە بە جوڵانی تیرەکە cursor بۆ سەر سەرەتای نوسراوەکە کە دەتەوێت کۆپی copy بکەیت. کرتەیەك بکە و پەنجە لە دەگمەی چەپی مشکۆلەکەت mouse هەڵ مەگرە تا ئەو بەشەی نوسراوەکە هەڵبژێری کە دەتەوێت.

- ❑ برۆ بۆ ئامادەکەر Edit و کۆپی Copy هەڵبژێرە لە لیستەیەی کە بەردەبێتەوە. نوسراوەکە text ئێستا کۆپی بووە بۆ ناو هەڵگری کاتی clipboard نادیار لە بیری کۆمپیوتەرەکەدا.

لکاندنی **Paste** نوسراوە بۆناو وۆرد **Word**

- ❑ پرۆگرامی وۆرد بکەرەوە و لاپەڕەیەکی نوێ هەڵبژێرە. برۆ بۆ ئامادەکەر **Edit** وەك ئەوەی لە چاری پێشوو کردت بەڵام ئەم چارە لە شریتی ئامێرگەی پرۆگرامی وۆردا Word Toolbar کرتەیەك بکە لە سەر لکاندن **Paste**.

ئێستا دەبێت ئەو نوسراوە text کە کۆپیت کرد دەرکەوێت لە سەر شاشەکەت screen

ئامۆژگاری

ئاسایی یانە ئەو نوسراوەی text کە کۆپید کرد لە لاپەڕەی وێبەکەوە web page دەردەکەوێت لە بەڵگەنامەی وۆردا Word document بەهەمان شێوە, وەك نمونە کۆتایی ڕستەیەك لەوانەیە کورت و شڕۆوور بێت.

Try formatting the text so that it looks better and fits across the width of the page.

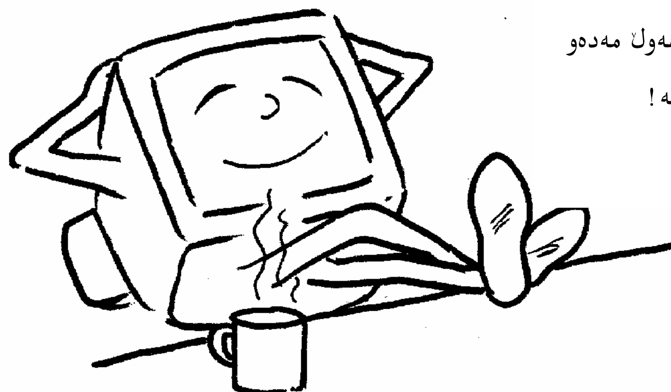
هەوڵ بدە نوسراوەکە چاك بکە بۆ ئەوەی شێوەی و درێژی لاپەڕەکە پڕ بکاتەوە.

Awareness of Copyright هوشیاری مافی لەچاپدان و بلاٌوکردنەوە

یاسای مافی لەچاپدان و بلاٌوکردنەوە Copyright دەستەبەرکراوێکە بۆ دروستکاری هەرچی دروستکەرێك و ڕەنجی و مافی بۆ بڕیاردانانی کێ دەتوانێ کۆپی Copy بکات, یان دروستکەرێك دادەڕێژێ لە بنەڕەتی کارێکی تر. گەر شتێکت دروستکرد و پێناسەی کاری دروستکەری پڕکردەوە, دەتوانیت بڕیار بدەیت کێ دەتوانێ کۆپی Copy بکات و شیوەی کۆپیکردنەکەی دیاری بکەیت.

یاسایێکی سادەی ئەوەی پەیوندی هەیە بە ئینتەرنێتەوە. گەر خۆت نەدنوسیوە و دەتەوێت چارێکی تر چاپی بکەیتەوە, لە دروستکارەکەی بپرسە. ئەمە بریتیە لە وێنە و نوسین و مۆسیقا یان دەنگ, ئەندێشەوێنە و هەر بەشێکی تری لاپەڕەکانی وێب WebPages . خاەونی چەند وێب سایتێك web sites کە وێنەی ئەکتەری فیلم و بەرنامەی تەلەفزیۆن دەخەنە سەر لاپەڕکانیان سەیریان لێ دێ کە نامەیان بۆ دێت لە پارێزەرەوە کە داوایان لێ دەکەن ئەو مادانەی مافی لەچاپدان و بلاٌوکردنەوەیان copyright هەیە و بێ مۆلەت بەکاری دەهێنن لایبەرن لە لاپەڕکانیانا.

بەلاٌم نائومێد مەبە, گەر دەتوێت هەندێ شت بەکار بهێنیت لە وێب سایتی web sites ترەوە. نامەیەك بنوسە بە پۆستی ئەلەکترۆنی بۆ تۆڕەوانی webmaster لاپەڕەکە (دروستکاری وێب سایتەکە) و داوای مۆڵەتی لێ بکە. زۆربەی کات ئەو مۆڵەتەت دەیەنێ.

پشوو بدە. هەوڵ مەدەو
زۆر کار مەکە!

چالاكی 3

له كوتایی ئەم چالاكییەدا , زانیاریای كۆدەكەیتەوە دەربارەی جیً بەجیٰ كردنی ئەم بنچینانەی خوارەوە:

25 وردگە

- 1.3.1 چاپی لاپەڕەی ویٚب Web Pages
- 1.3.2 پاراستنی لاپەڕەی ویٚب Web Pages بۆ سەر دیسك Disk
- 1.3.3 گەڕان بۆ نوسراو text لە ناو لاپەڕەی ویٚبدا Web Pages
- 1.3.4 نوسراو ڕوونوس(كۆپی) Copy بكە
- 1.3.5 لكاندنی Paste نوسراوە لە لاپەڕەی ویٚبەوە web page بۆ ناو پرۆگرامی وۆرد Word

گویٚم لیٚبوە كەوا كەس نەمردوە لە پیٚداكەوتنی كۆمپیوتەركەدا

- ❑ بڕۆ بۆ ئەو سیٰ لاپەڕەیەی پیٚشو كە ناونیشانەكانیانمان پاراست. دەتوانی بە ئارەزوی خوت سیٰ لاپەڕە هەلٚیٚژیٚریت ! یەك چاپ لە هەر سیٰ لاپەڕەكە بكە. بەلاٚم چاپی print تەنها یەكەم لاپەڕە بكە.

- ❑ بەلگەی 1.3.1 لە سەرەوەی هەمو لاپەڕەیەك بنوسە, لاپەڕەكە كون بكە و بیخەرە ناو فایلەكت, دوای ئەم لاپەڕەیە

- ❑ ئیٚستا ئەو سیٰ لاپەڕەیەی كە ناونیشانەكانیمان پاراست, بپاریزە بۆ سەر درایڤی C drive

بەلگەی 1.3.2

لاپەڕەكانی ویٚبم web pages پاراسا لە سەر درایڤی C drive بە

....

....

....

....

- ❑ سەیری ئەو سێ لاپەڕەیەی چاپت کرد بکە. ووشەیەك هەڵبژیرە بۆ گەڕانی لە هەریەکێك لە لاپەڕەکان.

- ❑ هەریەکێك لە کان بە ریز باربکە و بۆ ووشەکە بگەڕێ search .

- ❑ لە چوارچێوەی خواروودا باسی بکە بۆ کام ووشەیە گەڕایت و چۆن کردت.

بەڵگەی 1.3.3

لاپەڕەی وێب	ووشەی کە بۆی گیڕایت	ڕووودان
		.1
		.2
		.3

توانیم بۆ ووشە بگەڕێم لە هەریەکێك لە لاپەڕەکاندا بە.......................

....

....

....

یەکەم نیشانەی کۆنبوونی کۆمپیوتەر چیە ؟ بیرچونەوە!

- ❑ بە بەکارهێنانی هەر ئەو 3 لاپەڕەی ویبە web page کە چاپتprint کرد، نوسراو text کۆپی copy بکە لە هەریەکێك لە لاپەڕەکان، (دوو رستە) دوای ئەوە نوسراوەکە بیانلکێنە **paste** بە بەڵگەنامەیەکی document نوێی پرۆگرامی ووردەوە word.
بەڵگەنامەی ووردەکەت ئێستا دەبێت سێ بەشی نوسراوەی تێدابێت.

- ❑ بەڵگەنامەکەی وۆرد چاپ بکە. بەڵگەی 1.3.5 لە سەرەوەی هەمو لاپەڕەیەك بنوسە، لاپەڕەکە کون بکە و بیخەرە ناو فایلەکت، دوای ئەم لاپەڕەیە .

له چوارچێوەی خواروودا بنوسه چۆن کۆپی copy نوسراوه text بۆ ناو هەڵگری کاتی clipboard و لکاندنیpaste بۆ ناو بەڵگەنامەی وۆرد Word.

بەڵگەی 1.3.4

نوسراوەکەم text کۆپی copy کرد له لاپەڕەی ویبەوە به یەکەم

....

....

دوای ئەوە نوسراوەکەم text لکاند paste بۆ ناو وۆرد به

....

....

"Did you get my email saying I would telephone you?"

ناردن و وەرگرتنی پۆستی ئەلەکترۆنی – هوشیاری

پیشاندان و تێگەیشتنی بیرۆکەی پۆستی ئەلەکترۆنیemail

بێ جیاوازی له کام وڵاته دەژیت, نرخی پەیوەندیکردن به پۆستی ئەلەکترۆنی email هەر نرخی پەیوەندی تەلەفونی خۆماڵیە (بۆ هەردووکیان ناردن و وەرگرتنی پۆستی ئەلەکترۆنی, ئەمە گەر یەکێکیان یان هەردووکیان گەیشتنیان به ئینتەرنێت به خۆرایی نەبێت) .
پۆستی ئەلەکترۆنی e-mail ریگایێکی مەزنه بۆ پەیوەندیکردن لەگەڵ خەڵکا له سەرتاسەی چیهاندا, ریگایێکی خێرا و هەرزانه نەك وەکو فەرمانگەی پۆست, ناردن و گەشتنی پۆست ئەلەکترۆنی رۆژانه 24 سەعات و هەفتانه 7 رۆژ کاردەکات. هوشیاربه ئەمه وەك نامەی ئاسایی نیه, پۆستی ئەلەکترۆنی تايبەت نیه. بەکارهێنانی پۆستی ئەلەکترۆنی, وەك نوسینی کارت وایه. خۆتلادە له نوسینی زانیاری نهێنی له ئی مەیڵەکانتا تا نامەکەت شفرە نەکەیت encrypt

پۆستی ئەلەکترۆنی e-mail زۆر خێرایه بەڵام گەر بێویستت به ناردنی زانیارێکی پێویست و گرنگ بۆ یەکێك, دەتوانی تەلەفون بەکار بهێنیت و پێی ڕاگەیەنیت کەوا نامەی ئەلەکترۆنیت بۆ ناردوه.
دەتوانیت پۆستی ئەلەکترۆنی e-mail بنێریت بەڵام وەرگرەکە پێی ناگات تا پەیوەندی نەکەن به

خزمەتكاری ئی مەیڵەكەیەوە email service, ئەگەر ئەمە پەیوەندیانە زوزو دووبارە نەكاتەوە, ئەو زانیاریانەی كە پێی دەگات لەوانەیە نەختێك كۆن بێت.

بۆ ئەوەی بتوانیت پۆستی ئەلەكترۆنی e-mail بنێریت و وەربگریت دەبیت ناونیشانی پۆستی ئەلەكترۆنیت (ئی مەیلً email) خۆتت هەبێت, ناونیشانی پۆستی ئەلەكترۆنی لەمە دەچێت :

John.smith@hotmail.com

گەر بتەوێت ئەم ناونیشانە بخوێنیتەوە, دەڵێت "جۆن سمیت ئەت (@) هۆتمەیڵ دۆت (.) كۆم"

جۆن سمیت john.smith ناوی بەكارهێنەرەكەیە

@ دەخوێنرێتەوە بە "ئەت" بە كوردی "برمە"

هۆتمەیڵ hotmail ناوی دۆمەین domain name یان ئی مەیلً email بەخشەر

- دەخوێنرێتەوە بە "دۆت" بە كوردی "خاڵ"

كۆم com واتا, ناوی ئەم دۆمەینە domain name دەگەرێتەوە بۆ كۆمپانیا. ئەوانەی كۆتاییان دێت بە "co.uk " یان "org.uk", "co" یان "org " واتا كۆمپانیا company یان رێخراو , "uk" واتا لە وڵاتی بەریتانیا نیشتەجێن.

فەرمان.–
ماڵ ئەوە شوێنەیە
كە @ تیا
هەڵدەواسی

زۆر بەخشەری پۆستی ئەلەكترۆنی email providers هەیە و دەتوانیت زیا لە یەك دانەت هەبێت. كۆمپانیای ISP (بەخشەری پەیوەندی ئینتەرنێت) دەیەڵێت پۆستی ئەلەكترۆنی خۆت هەڵبژێریت و دەتوانیت هەروەها پۆستی email تریشت هەبێت لە رێگای رژێمی پۆستی خۆرایی وەك یاهو Yahoo و هۆتمەیڵ Hotmail. بۆ پەیوەندی لەگەڵ حسابی پۆستەكەدا دەبێت وەك یەكەم میوانداری لاپەڕەی وێب سایتی web site بەخشەرەكە بكەیت و لێگەڕان بكەیت بۆ بەشی ئیمزای چونەژورەوە sign in ئەمە گەر پەیوەندی ڕاستەوخۆی ناونیشانی ئینتەرنێت نەبێت.

هەڵبژاردن و ئیش پێكردن بە پرۆگرامی پۆستی ئەلەكترۆنی email

لەم خولەدا دەچین و حسابێكی پۆستی ئەلەكترۆنی لە هۆتمەیڵ **hotmail** دادەمەزرێنین

- ❑ ئینتەرنێت ئیكسپلۆرور **Internet Explorer** بكەرەوە و ناونیشانی **www.hotmail.co.uk** تێدا بنوسە ودەست بنێ بە دەگمەی enter بۆ چونەسەر لاپەڕەكە.

دەبێت ئەم لاپەڕەیەی خوارو ببینیت لە سەر شاشەکەت:

- ❑ کرتەیەك click بکە لەسەر **Sign Up** (ئیمزا دەمەزرێنە) لەژێر بەشی نوێ لە هۆتمەیل دا **New to Hotmail?**

پسولەی نوسینی registration form هۆتمەیل دەردەکەوێت.

- ❑ زانیاری دەربارەی خۆت بدە و کرتەیەك click بکە لە سەر **Sign Up**
- ❑ لە سەر شاشەی **Congratulations!** (پیرۆزبایی لێ کردن) کرتەیەك click بکە لە سەر **continue at** (بەردەوام بە)
- ❑ مەرجەکان بەکارهێنان بخوێنەرەوە و کرتەیەك بکە لەسەر **I accept** (من قایلم)

دوای ئەوە چەند هەلبژاردەیەکت دەداتێ بۆ چەند هاوبەش کردنێك لە وەرگرتنی پۆستی ئەلەکترۆنی خۆرایی لە چەند وێب سایتەوە.

- ❑ ئەوەی دەتەوێت هەڵیانبژێرە و کرتەیەك بکە لە سەر **Continue** (بەردەوام بە)

دەبێت ئەم لاپەڕەیەی خوارو ببینیت لە سەر شاشەکەت:

لاپەڕەی نامەی گەیشتو دەکرێتەوە **Inbox** . کرتەیەك بكە لە سەر پۆستی بەخێرهاتن

Welcome mail ب کردنەوەی و خوێندنەوەی

چالاكی 4

20 وردگە

لە كوتایی ئەم چالاكییەدا , زانیاریای كۆدەكەیتەوە دەربارەی جیً بەجیٚ کردنی ئەم چینانەی خوارەوە:

- 2.1.1 پیشاندان و تێگەیشتنی بیرۆکەی پۆستی ئەلەكترۆنی**email**
- 2.1.2 هەڵبژاردن و ئیش پێکردن بە پرۆگرامی پۆستی ئەلەكترۆنی **email**

- باسی بیرۆكەی پۆستی ئەلەكترۆنی **electronic mail** بكە. چۆن پۆست دەنێریت و وەریدەگریت؟ كەی دەتوانیٚ كەسێك پۆستەكانی وربگرێت ؟ چەند ڕستەیەك بنوسە.

بەڵگەی 2.1.1

هەڵە – چاوت چی

بەسەر دیٚ دوای

15 وردگە

سەیرکردنی شاشەی

پچوکی کۆمپیوتەری

- ئێستا دەبێت حسابێكی پۆستی ئەلەكترۆنی كردبێتەوە بە بەكارهێنانی هۆتمەیلٚ hotmail. گەر نەتكردۆتەوە, برۆ بۆ **www.hotmail.co.uk** , كرتەیەك بكە لەسەر.**New to Hotmail, Sign up** (سەیری بەشی **هەڵبژاردن و ئیش پێكردن بە پرۆگرامی پۆستی ئەلەكترۆنی email**)

له چوارچێوەی خواروودا باسی بکە چۆن حسابی پۆستی ئەلەکترۆنی دەکەیتەوە.

بەلگەی 2.1.2

ناردن و وەرگرتنی پۆستی ئەلەکترۆنی– وەرگرتنی نامە

خوێندنەوەی نامەی پۆستی ئەلەکترۆنی

- ❑ دڵنیابە کەوا **Inbox** (نامەی گەشتو) هەڵبژاردوە و لەناویایت. دەبێت چەند نامەی email پۆستی ئەلەکترۆنی ببینیت. کرتەیەك click بکە لەسەر ناوی پۆست نوسەرەکە کە خەت لەژێرە.

ئێستا دەبیًت نامەکە لەسەر شاشەکە بێت

دامەزرانی خانە Folders بۆ پاراستنی پۆستی ئەلەکترۆنی Email لە ناویدا.

- ❑ کرتەیەك بکە لەسەر دوگمەی **Create Folder** کە لە لا چەپی خواروی شاشەکەدایە. فێرکردنەکان instructions بەکاربهێنە. خانەیەك folder دروست بکە و ناوی بنێ **Personal** و کرتەیەك بکە لەسەر **OK**

ئێستا دەبێت هەمو خانەکان folder ببینیت, تەنانەت خانەی نوێکەیش **Personal**

Rename | Delete | Create New

Folder		Messages	New	Size
Inbox		1	**1**	1k
Sent Messages		0	0	0k
Drafts		0	0	0k
Trash Can	[Empty]	0	0	0k
Junk Mail	[Empty]	0	0	0k
Personal		0	0	0k
Total		**1**	**1**	**1k**

گوێزانەوەی نامەکان messages بۆ ناو خانەکان folders

بۆ ئەوەی بتوانیت نامە message بگوێزیتەوە بۆ ناو خانە folder , کرتەیەك click بکە لەسەر ئەو چوارچێوە پچکۆلەیەی تەنیشت نامەکە بۆ هەڵبژاردنی (V دەردەکەوێت). دوای ئەوە کرتەیەك بکە لەسەر بەشەی تیر بۆ خوارەوە downward arrow بۆ دەرکەوتنی لیستەیەی بەردانەوە کە ناوی هەمو خانەکانی folders تێدایە. خانەیەك هەڵبژێرە بۆ گوێزانەوەی move پۆستەکانت email بۆ ناوی.

ئەو شاشەیەی کە دەردەکەویت دەری دەخات کەوا ئەم خانەیە هیچ نامەی تێدا نیە (**there are no messages in this** folder)

چەند نامەیەك بگوێزەرەوە move بۆ خانەی folder تایبەت بۆ ئەوەی خانەی نامەی گەیشتو inbox پڕ نەبێت لە نامەی زیا.

پاراستنی نامەکان بۆ سەر دیسك disk

دەتوانیت نامەکانت بپارێزی بۆ سەر درایڤی *C* (هارد دیسك) یان بۆ سەر درایڤی *A* (floppy disk)

- ❑ کە نامەکەت خوێندوە کرتەیەك بکە لەسەر فایل **File** دوای ئەوە **Save As** پاراستن وەك.

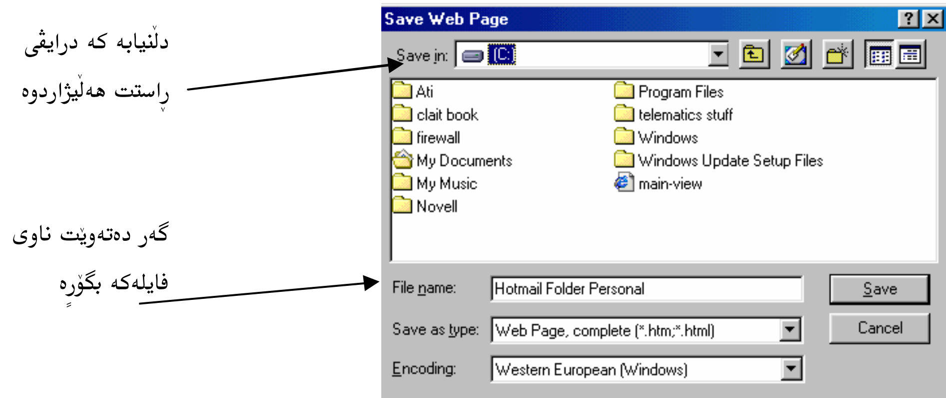
هەم پەنجەرەیەی خوارو دەردەکەوێت:

دڵنیابە کە درایڤی

ڕاستت هەڵبژاردوە

گەر دەتویت ناوی

فایلەکە بگۆڕە

- ❑ کرتەیەك بكە لە سەر دوگمەی **Save** بۆ پاراستنی پۆستە ئەلەكترۆنیەكە.

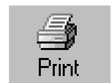
سڕینەوەی نامەكان

- ❑ ئەو نامەیەی دەتوێت بسریتەوە هەڵبژێرەو و كرتەیەك بكە لە سەر دوگمەی سرین **Delete**

چاپكردنی نامەكان

- ❑ نامەیەك بكەرەوە

بڕۆ بۆ فایل **File** دوای ئەوە **Print** هەڵبژێرەو و كرتەیەك بكە لەسەر **OK**

یان كرتەیەك بكە لەسەر دوگمەی چاپ **print** لە سەر شریتی ئامێرەكان **toolbar**

ڕیبكەوە لەگەڵ مامۆستای فێربون لە دورەوە یان لەگەڵ براددرێكتا بۆ ئەوەی هەندێك پۆستی ئەلەكترۆنیت بۆ بنێرێ بۆ ئەوەی بتوانیت چاپكی داهاتو تەواو بكەیت.

چالاکی 5

20 وردگە

تێبینی: ئەم چالاکیە بریتیە لە خوێندنەوەی پۆستی ئەلەکترۆنیە کە پێتگەیشتوە.
دڵنیابە کەوا لە بەشی نامەی کەشتودا دەبێت بەلایانی کەمەوە 3 پۆستی ئەلەکترۆنی
تێدابێت پێش ئەوەی دەست پێ بکەیت بەم چالاکیە.

لە کوتایی ئەم چالاکییەدا , زانیاریای کۆدەکەیتەوە دەربارەی جێ بەجێ کردنی ئەم بنچینانەی خوارەوە:

- 2.2.1 خوێندنەوەی نامەی پۆستی ئەلەکترۆنی
- 2.2.2 گوێزانەوەی نامەکان بۆ شوێنی تایبەتی
- 2.2.3 پاراستنی نامەکان بۆ سەر دیسك disk
- 2.1.3 دامەزراننی خانە Folders بۆ پاراستنی پۆستی ئەلەکترۆنی Email لە ناویدا.

- ☐ باسی بکە چۆن دەچیتە ناو حسابەکەتەو لە هۆت مەیڵ hotmail account بۆ خوێندنەوەی نامەکانی پۆستی ئەلەکترۆنی.

بەلگەی 2.2.1

- ❑ له چوارچێوەی خولرودا باسی بکە چۆن نامەکانی پۆست ئەلەکترۆنی دەپارێزیت بۆ سەر درایڤی *C* (هارد دیسك)

بەهێز لە پیت لێدەرەکەت مەدە, ئازاری ئەگات!

بەڵگەی 2.2.3

- ❑ دوو خانەی folders نوێ دروست بکە. چاپی شاشەی خانەکانی هۆت مەیڵ Hotmail بکە بە خانە نوێکانەوە کە دروستت کرد. بەڵگەی 2.1.3 لە سەرەوەی هەمو لاپەڕەیەك بنوسە, لاپەڕەکە کون بکە و بیخەرە ناو فایلەکت, دوای ئەم لاپەڕەیە .

- ❑ دوو نامەی پۆست بگوێزەرەوە بۆ ئەو دوو خانە نوێیەی.

Disk Space -

The final frontier

بۆشایی دیسك–کۆتایی سنوورە.

- ❑ چاپی شاشەی خانەکانی هۆت مەیڵ Hotmail بکە, ئەوی ژمارەی نامەکان و خانەکان پیشان دەدات. بەڵگەی 2.2.2 لە سەرەوەی هەمو لاپەڕەیەك بنوسە, لاپەڕەکە کون بکە و بیخەرە ناو فایلەکت, دوای ئەم لاپەڕەیە .

- ❑ لە چوارچێوەی خواردوا باسی بکە چۆن نامەی پۆستی ئەلەکترۆنی دەسڕیتەوە

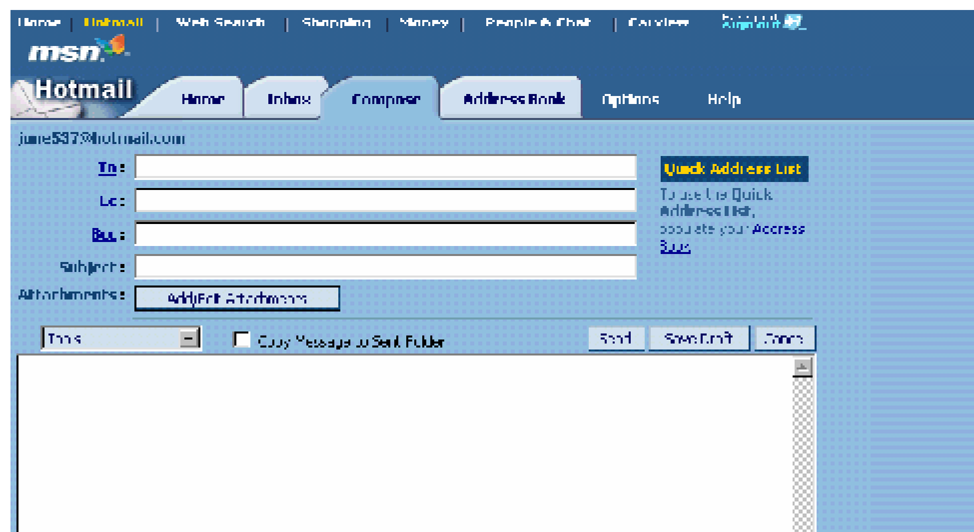
بەڵگەی 2.2.4

❑ چاپی ئەو 3 نامەیەی بۆت هات بکە. بەڵگەی 2.2.5 لە سەرەوەی هەمو لاپەڕەیەك بنوسە, لاپەڕەکە کون بکە و بیخەرە ناو فایلەکت, دوای ئەم لاپەڕەیە .

ناردن و وەرگرتنی پۆستی ئەلەکترۆنی– ناردنی نامە

دروست کردن و ناردنی نامە پۆستی ئەلەکترۆنی

❑ کرتەیەك بکە لەسەر **Compose** دەبێت ئەو شاشەی خوارو ببینیت.

❑ کرتەیەك Click بکە لەسەر ئەو پەنجەرەیەی تەنیشت **To:** (بۆ) وە ناونیشانی پۆستی ئەلەکترۆنی email address برادەرێکتی تێدا بنوسە یان ناونیشانی مامۆستاکەتی (فێربوون لە دورەوە) تێدا بنوسە.

گەر بتەوێت رونووسێکی (کۆپیەکی copy) ئەو نامەیە بنێریت بۆ کەسێکی تر, ناونیشانی پۆستی ئەلەکترۆنیەکەی email address بنوسە لە پەنجەرەیەی تەنیشت **Cc:**

زانیاری

پەنجەرەیەی تەنیشت Bcc: دەیەڵێت کۆپیەکی (blind carbon copy) ئەو نامەیە بنێریت بۆ کەسێکی تر. واتا, ئەوەی ئەو پۆستە ئەلەکترۆنیەی پێدەکات نازانێت کە کۆپیەك copy لەو نامەیە کە پێی گەشتوە هەروەها ناردراوە بۆ کەسێکی تریش.

- هەمیشە بابەتی subject نامەكەت بنوسە. كرتەیەك Click بكە لەسەر پەنجەرەی سەرەكی و نامەكت بنوسە.

ئامۆژكاری

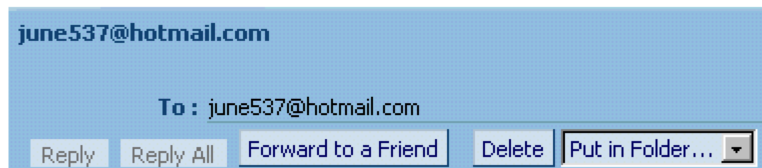
گەر بتەوێت كۆپییەك لە نامەكەی كە دەینێری بچێتە ناو خانەی folder نامەی ناردراوەوە (sent messages) كرتەیەك بكە لەسەر چوارچێوەی لای سەرو بۆ هەڵگرتنی (Copy Message to Sent Folder)

- كرتەیەك بكە لەسەر دوگمەی بینێرە **Send**

وڵام دانەوەی نامە

بەكارهێنانی **Reply** خێراترین رێكایە بۆ وڵام دانەوەی نامەیەك كە پێت گەیشتوە.

كە نامەیەك دەخوێنیتەوە و دەتەوێت وڵامی بدەیتەوە, كرتەیەك بكە لەسەر دوگمەی وڵام **Reply** لە سەروی نامەكەدا.

دوگمەی وڵام **Reply**

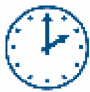
ناوی خۆت دەدۆزیتەوە لە چوارچێوەی (لە كێوە), ئوتۆماتیكی ناونیشانەی پۆستە ئەلەكترۆنیەكەی تێدایە. ئەو نامەیەی كە پێت گەیشتوەشی تێدایە بۆ ئەوەی وەرگری نامەكە بزانێت وڵامی كام نامەیەی ئەوت داوەتەوە

دەرچون لە نامەیەكی دروست كراو

كەر نامەیەكت نوسی بەلاَم بریارت دا نەینێریت, دەتوانی دەرچیت لە نامەكە بە Cancel . كرتەیەك بكە لەسەر دوگمەی هەڵوەشانەوە cancel

دەرچون لە پرۆگرامی پۆستی ئەلەکترۆنی بەشێوەیەی ڕاست.

کرتەیەك بکە لەسەر **Passport Sign Out** (ئیمزای دەرچونی گەشتنامە) لە لای ڕاستی سەرەوەی شاشەکە. دوای ئەوە دەبێت شاشەی دەرچون ببینیت, دەیسەلمێنیٚ کە شێوەی ڕاستی دەرچونت لە حسابی پۆستی ئەلەکترۆنیەکەت.

Activity 6 چالاکی 6

تێبینی: ئەم چالاکیە بریتیە لە وڵام دانەوەی پۆستی ئەلەکترۆنیە کە پێتگەیشتوە. دڵنیابە کەوا لە بەشی نامەی کەشتودا دەبێت بەلایانی کەمەوە 3 پۆستی ئەلەکترۆنی تێدابێت پێش ئەوەی دەست پیٚ بکەیت بەم چالاکیە.

لە کوتایی ئەم چالاکییەدا , زانیاریای کۆدەکەیتەوە دەربارەی جیً بەجیٚ کردنی ئەم بنچینانەی خوارەوە:

- 2.3.1 دروست کردنی نامەی پۆستی ئەلەکترۆنی email
- 2.3.2 ناردنی نامەی پۆستی ئەلەکترۆنی
- 2.3.3 وڵام دانەوەی نامەی پۆستی ئەلەکترۆنی
- 2.3.4 دەرچون لە نامەیەکی دروست کراو
- 2.1.4 دەرچون لە پرۆگرامی پۆستی ئەلەکترۆنی بەشێوەیەی ڕاست.

- ❑ نامەیەکی نوێی پۆستی ئەلەکترۆنی دروست بکە. **پێش ئەوەی** نامەکە بنێریت چاپی بکە. بەڵگەی 2.3.1 لە سەرەوەی لاپەڕەکە بنوسە, لاپەڕەکە کون بکە و بیخەرە ناو فایلەکت, دوای ئەم لاپەڕەیە .

- ❑ ئێستا 3 نامە دەنێریت. یەکێك لە نامەکان دەبێت ناردنی بۆ کەسێکی تری تێدا بێت carbon copy (cc)

- ❑ چاپی هەر سیٚ نامەکە بکە. بەڵگەی 2.3.2 لە سەرەوەی هەمو لاپەڕەیەك بنوسە, لاپەڕەکە کون بکە و بیخەرە ناو فایلەکت, دوای ئەم لاپەڕەیە .

له چوارچێوەی خواردا باسی بکە چۆن وەڵامی نامە بەکاردەهێنیت لە Hotmail بۆ ناردنی وەڵامی نامەی گەیشتو.

بەڵگەی 2.3.3

- نامەیەکی نوێت دروست کرد, بەڵام بێش ئەوەی بینێریت بریارت دا کە نەینێریت و دەرچیت لە نامەکە. لە چوارچێوەی خواردا باسی بکە چۆن ئەمە دەکەیت لە Hotmail یدا.

بەڵگەی 2.3.4

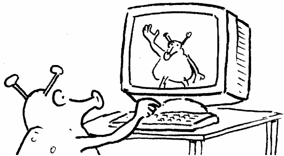
باسی بکە چۆن دەرئەچیت**Exit** لە حسابی پۆستی ئەلەکترۆنی.

بەڵگەی 2.1.4

بەکارهێنانی کۆنفرانس لە سەر کۆمپیوتەر – هوشیاری

پیشاندانی و تێگەیشتنی بیرۆکەی کۆنفرانس لە سەر کۆمپیوتەر

مەبەست لە کۆنفرانسی کۆمپیوتەر Desktop conferencing ئەوەیە کە دوو یان زیاتر کەس دەتوانن پەیوەندی بە یەکەوە بکەن بە بەکارهێنانی ئینتەرنێت. چیاوازی کۆنفرانسی کۆمپیوتەر لەگەڵ پۆستی ئەلەکترۆنیدا ئەوەیە کە کۆنفرانسی کۆمپیوتەر لە کاتی ڕاستەقینەدا real-time روو دەدات. واتا ئەو خەڵکانە پەیوەندیەکەیان لە یەك کات دایە (پەیوەندێکی زندیە)

گرنگ نیە برادەرەکانت چەن دوورن و لە کوێ دەژین – دەتوانیت لەگەڵیاندا بدوێت!

برۆگرامی کۆنفرانسی کۆمپیوتەر وەك **Netscape Instant Messenger, Internet Replay Chat (IRC), MSN Messenger Service**

بەیوەندکردنی کۆنفرانس

دەتوانی بەیوەندکردنی کۆنفرانس بکەیت بە بەکارهێنانی پرۆگرامی نامەبەر **MSN Messenger**

فێرکردنەکانی خوارو بەکاربهێنە, بە جۆری ئەو ڕژێمەی کە بەکاری دەهێنیت لەسەر کۆمپیوتەرکەت, ویندۆز 98 Windows 98 و بەرزتر, یان ویندۆز 95 Windows 95.

ویندۆز 98 Windows 98 و بەرزتر

ئەگەر ویندۆز 98 **Windows 98** بەکاردەهێنیت ئەم ئایکنەی icon خوارو دەبینیت لە سەر شریتی ئامێرەکان toolbar

- ❑ کرتەیەك بکە لەسەر ئەو ئایکنەی icon و شاشەکە داوای ئیمزای چونەژورەوە **sign in** لێ دەکات. کرتەیەك بکە لەسەر لینکەکە link ئەو پەنجەرەیەی خوارو دەردەکەوێت :

Sign in to Passport - MSN Messenger Service

Sign-in name: johnbrown537@hotmail.com

Examples: name_123@hotmail.com
myname@msn.com
example@passport.com

Microsoft Passport
Don't have a Passport?
Get one here

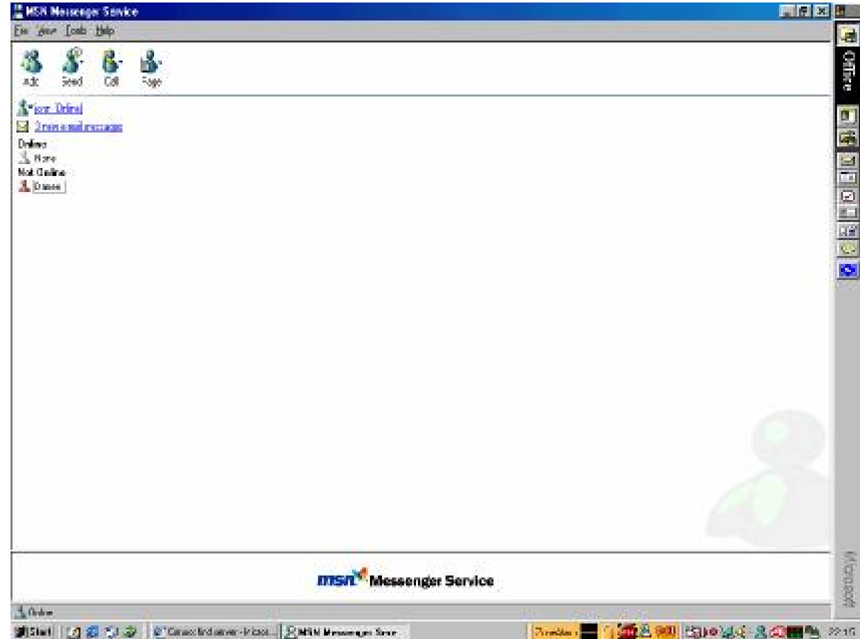
Password:

Remember my name and password on this computer

Forgot your password? | OK | Cancel

- ناوی ئیمزای چونەژوورەوە بۆ ناو هۆت مەیڵ **Hotmail sign-in name** بنوسە (ئەمە گەر خۆی نەنوسرابێت) وهەروەها ووشەی نهێنی **Hotmail password** بنوسە و کرتەیەك click بکە لەسەر **OK**.

شاشەی سەرەکی پرۆگرامی نامەبەر **MSN Messenger** دەردەکەوێت:

بەکارهێنەری ویندۆز 95

دەبێت پرۆگرامی نامەبەر **MSN Messenger** دابگریت لە ئینتەرنێتەوە بۆ ناو کۆمپیوتەرەکەت.

- ئەم ناونیشانە **www.msn.co.uk** بنوسە و دەست بنێ بە دەگمەی Enter بۆ چون بۆ سەر لاپەڕەکە.

- کرتەیەك Click بکە لەسەر لینکی **download MSN Messenger** link **Service** لای ڕاستی شاشەکەت.

- کە لاپەڕە نوێکە دەرکەوت کرتەیەك click بکە لەسەر **Download now!**

- کرتەیەك click بکە لەسەر **Start Download** دوای ئەوە کرتەیەك بکە لەسەر **run this program from current location** دوای ئەوە بۆ هەمو پرسیارەکان بە **Yes** وەڵام بدەرەوە.

حسابی **hotmail** هەیە, لە بەشی پێشوا داتمەزرانوە. داگرتن تەنها 3 وردگەی پێ دەچێت.

❑ مەرجەکان بەکارهێنان بخوێنەرەوە و کرتەیەك بکە لەسەر **I accept** (من قایلم) لەسەر هەمو لاپەرەکان.

ئێستا دەبێت پەنجەرەی **window** نامەبەر **MSN Messenger** ببینیت وەك ئەو پەنجەرەی سەرو.

هەمو بکارهێنەرەکان

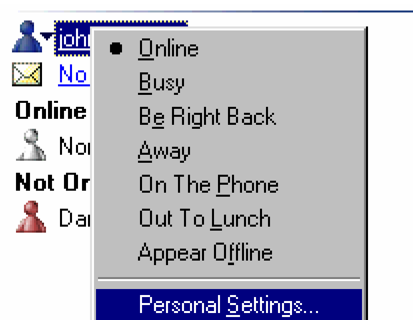
ئێستا دەبێت لاپەرەی نامەبەر **MSN Messenger** ببینیت

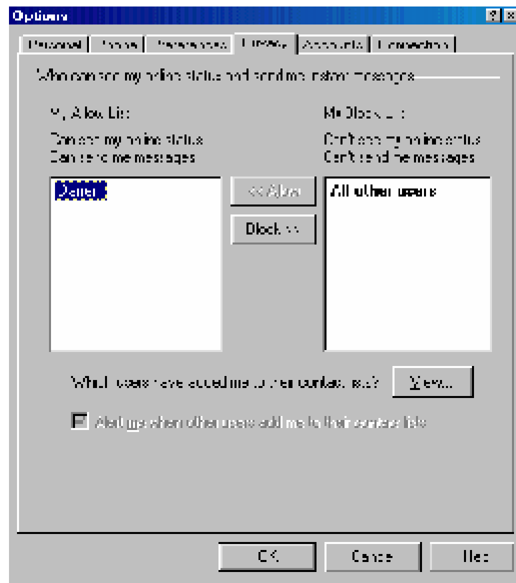
ناوی خۆت دەردەکەوێت و لە تەنیشتیەوە ووشەی (Online)

ئێستا دوگمەی راستی مشکۆلەکەت **mouse** بەکار دەهێنێت و چوارچێوەیەك دەردەکەوێت وەك ئەو وێنەی خوارو.

❑ کرتەیەك بە دوگمەی راستی مشکۆلەکەت بکە لە سەر **ناوی خۆت**, دواي ئەوە **Personal Settings** هەڵبژێرە

ئەم پەنجەرەیەی خوارو دەردەکەوێت :

- ❑ هەمو بەکارهێنەرەکان هەڵبژێرە و کرتەیەك بکە لە سەر دوگمەی **Block** (مەهێڵە)

بەمە دڵنیا دەبیت کە خەڵکی تر ئەوانەی رژێمەکە بەکار دەهێنن بە تۆ نازانن کەوا لە سەر تۆریت online. گەر بتەوێت خەڵکی تر بتبینێت, ناوەکانیان دەبێت بخەیتە لیستەی هیشتن My Allow list.

- ❑ کرتەیەك Click بە مشکۆڵەکەت بکە لە سەر **OK**

ئێستا دەتوانیت مامۆستاکەت و چەند برادەرێکت بخەیتە ناو لیستەکەی خۆتەوە.

- ❑ کرتەیەك بکە لەسەر دوگمەی **Add** (بخەرەسەر) لە سەروی لاپەڕەکەدا.

- ❑ لە ئارەزوویستا option هەڵبژێرە بە **ناونیشانی پۆستی ئەلەکترۆنی email address** یان بە **ناوی ئیمزای چونە ژورەوە sign-in name** و کرتەیەك بکە لەسەر . فێرکەرەکانی instructions سەرتۆڕ online بەکاربهێنە.

ئامۆژگاری

لە بیرت بێت لە ئارەزوویستی تایبەتمەندێتیدا Privacy Options , بیهێڵیت خەڵك لە لیستەی هیشتندا بێت My Allow list

کە کەسێکت خستە ناو نامەبەر MSN Messenger Service ناوەکەی دەردەکەوێت ئایە لە سەر تۆڕە **Online** یان لە سەر تۆڕە نیە **Not Online**

- ❑ کە کەسێك لە سەر تۆڕ بوو online, کرتەیەك بکە بە دوگمەی ڕاستی مشکۆلەکەت mouse لە سەر ناوی و **invite** هەڵبژێرە (بانگ کردن)

ئێستا دەبێت لە بەشی قسەکردن **chat** بێت. پەنجەرەکە کاریگەری نامەبەر **Instant Messenger** لە سەرەوە پیشان دەدات .

- ❑ کرتەیەك بکە لەسەر **Invite** (بانگ کردن) و **Start Netmeeting** هەڵبژێرە, ئەم پەنجەرەیە خوارە دەردەکەوێت :

ئێستا دەتوانیت لە چوارچێوەکەدا بنوسیت و دەست بنێ بە دوگمەی **Enter** بۆ ناردنی نامەکە. ناردنی نامە لە **chat** (قسەکردندا) یەکسەریە و دەبینرێت لە لایانی هەموو کەسێکەوە لە کۆبونەوەدا.

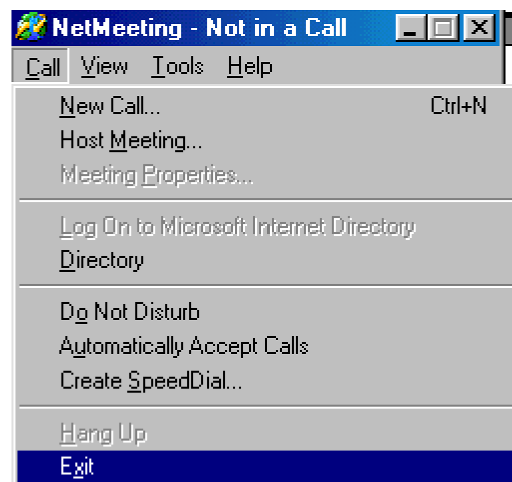
وەرگرتنی پەیوەندی کۆنفرانس

کە پەیوەندیەکی کۆنفرانس بۆ دێت, لێت دەپرسێت پەیوەندیەکە وەربگریت و قابیل بیت

- ❑ دوای قابیل بوون بە وەرگرتنی پەیوەندیەك لە کەسێکەوە کە دەیناسیت, دەتوانیت یەکسەر دەست بکەیت بە قسەکردن.

دەرچون لە پەیوەندی بە شێوەیەکی ڕاست

- ❑ بۆ کۆتایی هێنان بە پەیوەندیەك کرتەیەك بکە لەسەر **Call** و دوای ئەوە **Exit** هەڵبژێرە.

NetMeeting - Not in a Call
Call View Tools Help
New Call... Ctrl+N
Host Meeting...
Meeting Properties...
Log On to Microsoft Internet Directory
Directory
Do Not Disturb
Automatically Accept Calls
Create SpeedDial...
Hang Up
Exit

چالاکی 7

تێبینی : ئەم چالاکییە بریتییە لە کۆبونەوەیە لەگەڵ مامۆستاکەی خۆتا (فێربون لە دورەوە) . رۆژێك و کاتێك رێك بخە لەگەڵ مامۆستاکەتا بۆ ئەوەی بتوانین ئەم بەشە تەواو بکەیت.

1 سەعات

لە کوتایی ئەم چالاکییەدا , زانیاریای کۆدەکەیتەوە دەربارەی جێ بەجێ کردنی ئەم بنچینانەی خوارەوە:

- **3.1.1 پیشاندانی و تێگەیشتنی بیرۆکەی کۆنفرانس لە سەر کۆمپیوتەر**
- **3.1.3 پەیوەندی کردنی کۆنفرانس**
- **3.1.4 وەرگرتنی پەیوەندی کۆنفرانس**
- **3.1.5 دەرچون لە پەیوەندی بە شێوەیەکی ڕاس**

❑ باسی بیرۆکەی کۆنفرانس لە سەر کۆمپیوتەر **desktop conferencing** بکە. جیاوازیان لەگەڵ پۆستی ئەلەکترۆنی دا email چیە ؟ ئاسانکاریەکانی کۆنفرانس لە سەر کۆمپیوتەر desktop conferencing چیە ؟ چەند رستەیەك بنوسە.

بەڵگەی 3.1.1

❑ بەیوەندییەکی کۆنفرانس بکە لەگەڵ مامۆستاکەتا بە بەکارهێنانی قسەکردن **Chat** ئەم بەشانەی خوارو تەواو بکە. بە مامۆستاکەت بڵێ بۆ ئەوەی بروانامەیەی خواروەت بۆ ئیمزا بکات لە فایلەکەدا.

بەڵگەی 3.1.3 و 3.2.1

ڕۆژی پەیوەندی کۆنفرانس ___________________________

پەیوەندییەکی کۆنفرانس کرا بۆ من لە ڕۆژی دیاری کراوی سەرودا بە بەکارهێنانی قسەکردن Chat بە پرۆگرامی نامەبەر MSN/Netmeeting

ئیمزا_______________________ (مامۆستا) ڕۆژ ____________________

لەگەڵ مامۆستاکەتا ڕێکی بخە کە پەیوەندی کۆنفرانس بۆ بکات بۆ ئەوەی داوای پەیوەندی کردنت بۆ بێت. بە مامۆستاکەت بڵێ بۆ ئەوەی بڕوانامەیەی خواروەت بۆ ئیمزا بکات لە فایلەکەدا.

بەڵگەی 3.1.3 و 3.2.1

ڕۆژی پەیوەندی کۆنفرانس ___________________________

پەیوەندییەکی کۆنفرانس کرا بۆ (ناوی قوتابییەکە)_________________ لە ڕۆژی دیاری کراوی سەرودا بە بەکارهێنانی قسەکردن Chat بە پرۆگرامی نامەبەر MSN/Netmeeting

ئیمزا_______________________ (مامۆستا) ڕۆژ ____________________

باسی بکە چۆن دەردچیت لە پەیوەندی کۆنفرانس بە شێوەیەکی ڕاست.

بەڵگەی 3.1.5

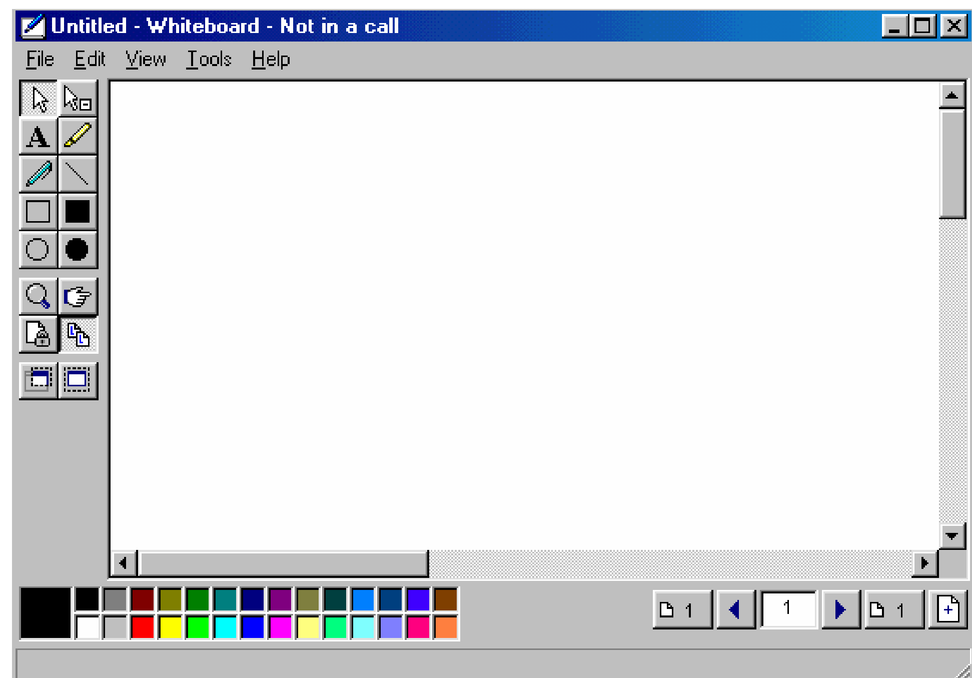
بەکارهێنانی کۆنفرانس لە سەر کۆمپیوتەر – ڕەوشت

بەکارهێنانی فایلی ووشە و وێنە

کە پەیوەندی کۆنفرانس Netmeeting بەکاردەهێنن, دەتوانن لە جاتی قسەکردن Chat دەتوانن تەختەی سپی **Whiteboard** بەکارنهێنن.

تەختەی سپی **Whiteboard** دەیەلێت نوسراو **text** و ئەندێشەوێنە **drawings** بەشداری بکەن.

- لە جاری داهاتوا کە لە پەیوەندی کۆنفرانس conference call دا, تەختەی سپی whiteboard بکەرەوە و شتێك بکێشە. گەر بتەوێت نوسراویشی text بخەیتەسەر

دوگمەی **A** بەکاربهێنە کە لای چەپە. وەك چوارچێوەی نوسراو text box خۆ دەنوێنێت.

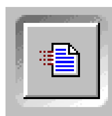
پاراستنی فایلی نوسراوەو text و ئەندێشەوێنەی image بەشداریکەر

بۆ پاراستنی فایلی قسەکردن chat یان تەختەی سپی whiteboard کرتەیەك بکە لەسەر **File** لە سەرەوی پەنجەرەکەدا و پاراستن وەك **Save As** هەڵبژێرە. فایلەکان بپارێزە بۆ درایڤی drive C (هارد دیسك) یان بۆ درایڤی *A* فلۆپی دیسك floppy disk .

گواستنەوەی فایل بۆ ئەو بەکارهێنەرانەی کە لە پەیوەندیدان connected users

کە لە پەیوەندی کۆنفرانس Netmeeting دەتوانیت فایل بنێرًیت بۆ هەمو ئەو کەسانەی کە لە پەیوەندیان لە کۆبونەوەکەدا.

- ❑ کرتەیەك بکە لە سەر ئایکنی icon گواستنەوەی فایل **Transfer Files** لە پەنجەرەی Netmeeting

پەنجەرەیەکی نوێ دەردەکەوێت.

- ❑ فایل **File** هەڵبژێرە و دوای ئەوە **Send a File** . ئەو فایلەی دەتەوێت بینێریت دیاری بکە.

سەلاماندنی ناردنی فایلکە دەردەکەوێت.

- ❑ کرتەیەك بکە بەسەر **Chat** و لەوەی فایلەکەت بۆ ناردوە ببرسە ئایە فایلەکەی پێگەیشتوە.

ئەمە ڕیگایەکی باشە بۆ ناردنی ئو فایلانەی قەبارەکەیان گەورەیە لە سەر ئینتەرنێت, لە بەر ئەوەی سنوور 1 مێگابایتە, ئەم سنوورە لە پرۆگرامی Netmeeting نیە.

چالاکی 8

1 سەعات

تێبینی : ئەم چالاکییە بریتییە لە کۆبونەوەیە لەگەڵ مامۆستاکەتا\برادەرەکەتا. رۆژ و کات ریك بخە لەگەڵ مامۆستاکەتا\برادەرەکەتا بۆ تەواوکردنی ئەم چالاکییە

لە کوتایی ئەم چالاکییەدا , زانیاریای کۆدەکەیتەوە دەربارەی جێ بەجێ کردنی ئەم بنچینانەی خوارەوە:

- باسی ئەندێشەوێنەی image بەشداریکەر لەگەڵ ئەو بەکارهێنەرانەی کە لە پەیوەندیدان
- 3.2.3 پاراستنی فایلی نوسراوە text و ئەندێشەوێنەی image بەشداریکەر
- 3.2.4گواستنەوەی فایل بۆ بەکارهێنەرەکانی کە لە پەیوەندیان **connected users**

- ☐ پەیوەندییەکی کۆنفرانس بکە لەگەڵ مامۆستاکەتا بە بەکارهێنانی نامەبەر MSN Messenger Service دوای ئەوەی چونە سەر تۆڕ Netmeeting هەڵبژێرە.

- ☐ برۆ بۆ ناو قسەکردن **Chat** . دوای چەند رستەیەکی قسەکردن فایلەکە **file** بپارێزە بە **save** و چاپی قسەکانتان بکە. بەڵگەی 3.2.3 لە سەرەوەی لاپەرەکە بنوسە, لاپەرەکە کون بکە و بیخەرە ناو فایلەکت, دوای ئەم لاپەرەیە . (گەر بتەوێت دەتوانیت بەیوەندی کۆنفرانسیەکە بکەی لەگەڵ برادەرێکی خۆتا بەلاَم دەبێت چاپی قسەکانتان بکەی.

- ☐ پەیوەندییەکی کۆنفرانس تر بکە لەگەڵ مامۆستاکەتا\برادەرەکەتا بە بەکارهێنانی نامەبەر MSN Messenger Service دوای ئەوەی چونە سەر تۆڕ Netmeeting هەڵبژێرە. برۆ بۆ ناو قسەکردن **Chat**

- ☐ دوای چەند رستەیەکی قسەکردن فایلەکە **file** بپارێزە بە **save** و چاپی قسەکانتان بکە. . بەڵگەی 3.2.3 لە سەرەوەی لاپەرەکە بنوسە, لاپەرەکە کون بکە و بیخەرە ناو فایلەکت, دوای ئەم لاپەرەیە .

ئێستا دەبێت 2 لاپەرەی چاپکراوت قسەکانت chat هەبێت.

- ☐ برۆ بۆ تەختەی سپی **Whiteboard** ئەندێشەوێنەیەکی image ماڵێکی بنچینەیی بکێشە. بە بەکارهێنانی نوسراو **text** لە تەختەی سپی Whiteboard, چەند

تێبینیەك بنوسە دەربارەی کێشەکەت.

- ❑ **Save the file.** دڵنیا بە کە مامۆستاکەت\برادەرەکەت هەروەها چەند تێبینیەکی تێدا بنوسن و فایلەکە بپارێزە.

- ❑ چاپی تەختەی سپیەکە Whiteboard بکە, بەلگەی 3.2.3 لە سەرەوەی لاپەڕەکە بنوسە, لاپەڕەکە کون بکە و بیخەرە ناو فایلەکت, دوای ئەم لاپەڕەیە .

- ❑ ئێستا پەلەمێك بکێشە.

- ❑ بە بەکارهێنانی نوسراو **text** لە تەختەی سپی Whiteboard, چەند تێبینیەك بنوسە دەربارەی کێشەکەت. دڵنیا بە کە مامۆستاکەت\برادەرەکەت هەروەها چەند تێبینیەکی تێدا بنوسن.

- ❑ فایلەکە بپارێزە. چاپی تەختەی سپیەکە Whiteboard بکە, بەلگەی 3.2.3 لە سەرەوەی لاپەڕەکە بنوسە, لاپەڕەکە کون بکە و بیخەرە ناو فایلەکت, دوای ئەم لاپەڕەیە.

ئێستا دەبێت 2 لاپەڕەی تەختەی سپیت Whiteboard چاپکراوت هەبێت.

- ❑ فایلێك بنێرە بۆ مامۆستاکەت\برادەرەکەت. هەر بەلگەنامەیەکی وۆرد بێت word document

- ❑ باسی بکە چۆن دەتوانیت فایل بنێریت بۆ خەڵك لە کۆبونەوەدا meeting

بەلگەی 3.2.4

Kurdnet
®TM

ئەم كۆرسە كوردنيت ئامادەی كردوە http://www.ekurd.net

فەرمانەكانی دوگمەكانی پيتلێدەر Keyboard Commands

No mouse or do you just prefer to use the keyboard – then try the following keystrokes to get what you want.

بیّ مشكۆڵە mouse يان بە باشتری ئەزانی دوگمەكانی پيتلێدەر بەكاربهێنيت , دە ئەم پيتلێدەرانە تاقلی بكەرەوە, بۆ گەيشنت بۆ ئەوەی دەتەوێت.

Remember, where there is more than one key stated, press all the keys **at the same time** – have a go!

بيرت نەچێت, بۆ ئەوانەي تەنيا نين هەمو دوگمەكان لە يەك كاتدا لێبدە.

General بەگشتی	Press لێبدە	**Microsoft Word** مايكرۆسۆفت وۆرد	Press لێبدە
Save a file and give it a name پاراستن و ناونانی فايل	F12	Make text bold نوسين بكە بە پيتی رەشی گەورە– بۆڵد	Ctrl + B
Save amendments to an existing file پاراستنی جیً بۆ فايلێك كە هەميشە هەيە	Ctrl + S	Underline text نوسين بكە بە خەتلەژێر	Ctrl + U
Open a file فايلێك بكەرەوە	Ctrl + O	Make text italic نوسين بكە بە پيتی لار	Ctrl + I
Create a new file فايلێكی نویً دروست بكە	Ctrl + N	Single spacing يەك بۆشايی	Ctrl + 1
Print file چاپی فايل	Ctrl + P	Double spacing دوو بۆشايی	Ctrl + 2
Undo last action دوواكار لابە	Ctrl + Z	Centre text نوسين بكە بە ريزبونی لای ناوەراست	Ctrl + E
Copy selection هەڵبژێراو روونوس بكە	Ctrl + C	Change font size گۆرينی قەبارەی جۆری روويت	Ctrl + Shift + P

Paste selection هەڵبژێراو بلکێنە	Ctrl + V	Change text to uppercase or lowercase letters گۆرینی نوسین بۆ پیتی گەورە و پچکۆلە	Shift + F3 (keep pressing for various styles) (دەست بەرمەدە بۆ پیشاندانی شێوەکان)
Cut selection هەڵبژێراو ببڕە	Ctrl + X	Change font گۆرینی جۆری رووپیت	Ctrl + Shift + F
Check spelling هەڵەی رێنووس تاقیکەرەوە	F7		
Select the entire document هەموو بەڵگەنامەکە هەڵبژێرە	Ctrl + A	**Microsoft Excel** مایکرۆسۆفت ئێکسێڵ	
Delete selection هەڵبژێراو بسڕە	Delete سڕین		
		Move contents of cell to the one below گوێزانەوەی ناوەڕۆکی خانەیەك بۆ خانەی ژێرخۆی	Select empty cell below and then press Ctrl + D خانەیەکی بەتاڵ لە ژێرەوە هەلبژێرە و دوگمەی Ctrl + D لێبدە
		Move contents of cell to the cell on the right گوێزانەوەی ناوەڕۆکی خانەیەك بۆ خانەی لای ڕاستی	Select empty cell to the right and then press Ctrl + R خانەیەکی بەتاڵ لە لای ڕاستەوە هەلبژێرە و دوگمەی Ctrl + D لێبدە
		Select entire column هەموو ستوونێك هەڵبژێرە	Ctrl + Spacebar دوگمەی بۆشایی + Ctrl
		Select entire row هەموو دێرەکە هەڵبژێرە	Shift + Spacebar دوگمەی بۆشایی + Shift
		Insert the date تێخزانی بەروار	Ctrl + ; (semi-colon)

ئەم کۆرسە کوردنیت ئامادەی کردوە http://www.ekurd.net

ڕووکردنەوەی دوگمەکانی شریتی ئامێرەکان Toolbar

	Standard Toolbar شریتی ئامێری ئاسایی		Drawing Toolbar شریتی ئامێری وێنەکێشان
	Make a new document بەلگەنامەی نوێ دروست بکە		Select object تەنێك هەڵبژێرە
	Open a document بەلگەنامەیەك بکەرەوە		Draw a line هێل بکێشە
	Save a document پاراستنی بەلگەنامە		Draw an arrow تیر بکێشە
	Print a document بەلگەنامە چاپ بکە		Draw a rectangle لاکێشە بکێشە
	Check your spelling نوسینی هەڵە تاقیکرەوە		Draw an oval هێلکەیی بکێشە
	Cut selection هەڵبژێراو ببڕە		Draw a text box سندوقی نوسین بکێشە
	Copy selection هەڵبژێراو ڕوونوس بکە		Insert WordArt داخانی وشەی ڕازاو
	Paste selection هەڵبژێراو بلکێنە		Fill object with chosen colour پڕکردنەوەی تەنێك بە ڕەنگی هەڵبژاێراو
	Format painter ڕێکخستنی وێنەکێش		Change line to chosen colour هێل بگۆڕە بە ڕەنگی هەڵبژاێراو
	Undo typing تایپی دووایی لابە		Change text to chosen colour ڕەنگی نوسین بگۆڕە
			Adjust line thickness پانی هێل هەڵبژێرە
			Types of dash lines جۆری
	Formatting Toolbar ڕێکخستنی شریتی ئامێری		Arrow styles جۆری تیر
B	Make text bold نوسین بکە بە پیتی ڕەشی گەورە- بۆڵد		Add a shadow سێبەر بخەرەسەر
I	Make text italic نوسین بکە بە پیتی لار		Change object to 3-D shape تەن بگۆڕە بە شێوەی 3 لایەن
U	Underline text نوسین بکە بە خەتلەژێر		
	Align text to the left side نوسین بکە بە ڕیزبونی لای چەپ		

	Centre text نوسین بکە بە ڕیزبونی لای ناوەڕاست		
	Align text to the right side نوسین بکە بە ریزبونی لای ڕاست		
	Centre text نوسین بکە بە ریزبونی لای ناوەڕاست		
	Create numbered lists لیستی ژمارەیی دروست بکە		
	Create bulleted lists لیستەی خاڵ دروست بکە		
	Highlight text in a chosen colour ژێر نوسین یاسەکە بە ڕەنگی هەڵبژێراو		
	Change colour of text ڕەنگی نوسین بگۆڕە		